

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

**PŘÍČINY PARTNERSKÉ NEVĚRY
V HETEROSEXUÁLNÍCH VZTAZÍCH**

Bakalářská práce

Kateřina Štolová

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Potyszová

Praha 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně. Všechny použité zdroje a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce, Mgr. Kateřině Potyszové za její cenné rady a ochotu ohledně přípravy výzkumu, pomoc s vedením rozhovoru a psáním této práce. Dále bych chtěla poděkovat i všem deseti respondentům, kteří se účastnili výzkumu k této bakalářské práci.

ABSTRAKT

V této práci se věnují tématu nevěry a jejím příčinám v partnerských vztazích. Cílem práce je prozkoumat chápání a prožívání nevěry z pohledu nevěrných jedinců a zaměřit se zejména na příčiny a faktory, které ji způsobují. Nevěru můžeme definovat jako navázání a udržování intimního kontaktu s jinou osobou, než se kterou je jedinec v jinak exkluzivním vztahu. Jako nevěru můžeme označit širokou škálu chování. To, jaké chování, kdo považuje za nevěrné, je velice individuální a každý jedinec ho může definovat rozdílně. Nejčastěji se jako nevěra označuje intimní forma kontaktu s mimopárovým partnerem, přičemž se může jednat o kontakt jak sexuální, tak pouze citový. Na základě toho poté rozlišujeme i dva základní typy nevěry, sexuální a emoční. Dosavadní výzkum v oblasti příčin nevěry ukázal, že faktorů a příčin k dopuštění se nevěry je mnoho, přičemž nejčastěji se jedná o kombinaci několika faktorů najednou. Cílem kvalitativního výzkumu bylo zjistit, jak jedinci definují a chápou nevěru, jaké jsou nejčastější příčiny vedoucí k nevěře a kde mají svůj původ a také zda se tyto faktory nějak liší podle pohlaví. Výzkum se týkal heterosexuálních jedinců ve věku od 18 do 45 let, z toho 5 mužů a 5 žen. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů respondenti odpovídali na několik okruhů otázek, odpovědi byly poté analyzovány a interesovány pomocí interpretativní fenomenologické analýzy (*interpretative phenomenological analysis*, IPA), pomocí které bylo možné plně porozumět a pochopit respondentovi prožitky a chápání nevěry. Z výsledků vyplývá, že nejčastějšími příčinami, které pozitivně korelují s výskytem nevěry jsou příčiny pramenící z primárního vztahu, kam můžeme zařadit nespokojenost v primárním vztahu, nedostatek pozornosti od partnera a dlouhodobé citové neuspokojení. Dalším častým faktorem je naskytnutá příležitost se nevěry dopustit, přítomnost atraktivního jedince a ovlivnění alkoholem. Co se týká odlišností mezi příčinami u mužů a žen, tak ženy častěji vnímaly jako příčinu nevěry nedostatečnou partnerovu blízkost a pochopení z jeho strany, zatímco muži primárně za příčinu své nevěry označovali chvilkové vzplanutí, přitažlivost a vhodnou příležitost.

klíčová slova: nevěra, partnerský vztah, spokojenost ve vztahu, příčiny nevěry, emoční a sexuální nevěra

ABSTRACT

In this study, I will focus on the topic of infidelity and its causes in the partner relationships. The aim of the work is to examine the understanding and experience of infidelity from the point of view of unfaithful individuals and to focus on the causes and factors that cause it. Infidelity can be defined as establishing and maintaining intimate contact with a person other than the one with whom the individual is in an exclusive relationship. Infidelity can include a variety of different behaviors, and what behavior one considers to be unfaithful is very individual. Infidelity is most often referred to as an intimate form of contact with an extramarital partner, and it can be both sexual and only emotional contact. Based on this, we also distinguish two basic types of infidelity, sexual and emotional. Previous research into the causes of infidelity has shown that there are many factors and reasons for committing infidelity, and most often it is a combination of several factors at once. The aim of the qualitative research was to find out how individuals define infidelity, what are the most common causes leading to infidelity and where they originate, and whether these factors differ by biological gender. The research concerned heterosexual individuals aged 18 to 45, of which 5 were men and 5 were women. Thanks to the semi-structured interviews, the respondents also answered several sets of questions, the answers were then analyzed and interpreted using interpretative phenomenological analysis (IPA), which focuses on full understanding of the respondent's experience. The results show that the most common causes that are positively correlated with the occurrence of infidelity, are causes stemming from the primary relationship, where we can include dissatisfaction in the primary relationship, lack of attention from the partner and long-term emotional dissatisfaction. Another frequent factor is the opportunity to commit infidelity, the presence of an attractive individual and the influence of alcohol. As for the differences between the reasons for men and women, women more often perceive a lack of closeness and understanding from their partner as the cause of infidelity, while men primarily identify a momentary flare-up, attraction, and a suitable opportunity as the cause of their infidelity.

key words: infidelity, romantic relationship, relationship satisfaction, causes of infidelity, emotional and sexual infidelity

Obsah

ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. PARTNERSKÝ VZTAH.....	10
1.1. Typy partnerských vztahů	10
1.1.1. Manželství.....	10
1.1.2. Nesezdané soužití	11
1.1.3. Otevřený vztah.....	11
2. NEVĚRA.....	13
2.1. Typy nevěry	14
2.1.1. Sexuální nevěra.....	15
2.1.2. Emoční nevěra	15
2.1.3. Internetová nevěra.....	16
2.2. Prevalence nevěry	17
2.2.1. Prevalence podle pohlaví	18
2.2.2. Prevalence z hlediska evoluční teorie	19
2.3. Postoj k nevěře	20
2.3.1. Mezipohlavní rozdíly v postoji	21
3. PŘÍČINY NEVĚRY	23
3.1. Vztahové faktory	23
3.2. Individuální faktory.....	25
3.3. Osobnostní faktory	25
3.4. Motivace k nevěře	26
3.5. Rodinné faktory	28
3.6. Situační faktory	29
3.7. Sociodemografické faktory	30
4. DŮSLEDKY NEVĚRY.....	32
4.1. Psychické důsledky nevěry.....	32
4.2. Vztahové důsledky nevěry.....	33
4.3. Žárlivost.....	33

II. EMPIRICKÁ ČÁST	35
5. METODOLOGIE VÝZKUMU	35
5.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky	35
5.2. Výzkumná strategie a výzkumný nástroj	36
5.3. Výběr vzorku a prostředí výzkumu	37
5.4. Popis vzorku respondentů	38
5.5. Struktura rozhovoru	38
5.6. Nahrávání a přepis rozhovorů	40
5.7. Etika výzkumu	41
6. ANALÝZA DAT A VÝSLEDKY	42
6.1. Odpovědi respondentů	42
6.2. Zodpovězení výzkumných otázek	50
7. DISKUZE	52
7.1. Limity výzkumu	53
7.2. Návrhy na další zkoumání	54
ZÁVĚR	55
PŘÍLOHY	69

ÚVOD

Téma *Příčiny partnerské nevěry v heterosexuálních vztazích* jsem si vybrala, protože se jedná se o všudypřítomný a proměnlivý fenomén, se kterým se setkáme v nějaké podobě téměř každý z nás. S nevěrou se setkáváme například v médiích, v podobě různých kauz, kde se jejich autoři snaží z nevěry udělat senzaci, což poté výrazně ovlivňuje společenské vnímání (Glass a Wright, 1992) nebo v kultuře, např. ve filmu a v divadle. Jakýkoliv další výzkum nevěry je tedy podle mě přínosný a je potřeba i dále pronikat do tohoto tématu, na které se ve společnosti hledí spíš jako na nežádoucí a podle norem nepřijatelné (Blow a Harnett, 2005). V bakalářské práci se tedy zaměřuji na představení nevěry v partnerském vztahu, a to zejména na její příčiny. Práce se bude věnovat nevěře z pohledu nevěrných jedinců a bude odhalovat příčiny, které u nich vedly k dopuštění se nevěry v jejich partnerském vztahu.

Většina již uskutečněných výzkumů se zabývala nevěrou z hlediska podvedených jedinců a jejich pocitů (např. Shrout a Weigel, 2020; Lusterman, 2005), existuje méně studií zaměřujících se na jedince, kteří se nevěry dopustili. To může být důsledek toho, že nevěra je ve většině společností chápána jako něco nepřijatelného a odsouzeníhodného, a proto se jedinci, kteří ve svém vztahu podvedli, často nechtějí těchto (Apostu, 2016) výzkumů účastnit z důvodu pocitu studu. Ostatně s tímto problémem jsem se setkala i já při sběru dat pro tuto práci.

K tomu, abych se dozvěděla něco o příčinách nevěry detailněji, jsem využila zkušenosti respondentů obou pohlaví, jež měli s nevěrou ve svém vztahu zkušenost, a to ze strany partnera, který se nevěry přímo dopustil. Vytvořila jsem s pomocí mé vedoucí Mgr. Kateřiny Potyszové polostrukturovaný rozhovor, ve kterém jsem kladla důraz na to, aby mi respondent co nejvíce samostatně celou situaci popsal. Dále respondent odpovídal i na několik otázek obecných, abych se dozvěděla i to, jak on sám, který se nevěry dopustil, vnímá samotný pojem nevěry, a jak na celou situaci nahlíží s odstupem. Na základě jejich odpovědí se potom pokusím definovat pár hlavních faktorů, které mohou k nevěře ve vztahu vést.

Jelikož se jedná o výzkum kvalitativní, jsem omezena menším počtem respondentů, a tedy i výstupů, ale na druhou stranu získám detailnější poznatky, které budou více vypovídat o fenoménu nevěry jako takovém. Mým cílem je hlubší porozumění pohnutkám a situacím, jež mohou postupně vést k samotnému dopuštění se nevěry v heterosexuálním partnerském vztahu.

V současné době je nevěra v partnerském vztahu stále častější, a to i díky rozvoji informačních technologií a jejich dosahu, a může mít vážné následky na zdraví a spokojenost jednotlivců i jejich vztahu (Shrout a Weigel, 2020). Proto je důležité, aby bylo tomuto tématu věnováno i v budoucnu dostatečné množství pozornosti, a abychom dokázali lépe pochopit motivace, příčiny a řešení nevěry v partnerském vztahu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. PARTNERSKÝ VZTAH

Vztahy jsou důležitou a nepostradatelnou součástí každého jedince a jeho sociálního chování. Partnerský vztah je intimní a dlouhodobý vztah mezi dvěma osobami, který je založen na lásce, důvěře, vzájemném respektu a společných cílech. Je to vztah, ve kterém partneři sdílejí své životy, emoce, zážitky a plány do budoucna.

Pro potřeby této práce považuji za důležité si předem definovat, co chápeme pod pojmem partnerským vztah. Furger (2003) definuje partnerský vztah jako vztah pevný a výlučný, kdy k sobě oba partneři chovají vzájemnou úctu, respektují se a navzájem se doplňují. Podle Furmana a Handa (2006) je zase pro definování partnerství klíčový jejich výlučný sexuální vztah. Partnerský vztah může být jak mezi jedinci rozdílného, tak stejného pohlaví, v mojí práci se ovšem věnuji pouze vztahům mezi heterosexuálními jedinci. Pro mou práci jsem zvolila vzorek respondentů, kteří se dopustili nevěry v jakémkoli typu heterosexuálního partnerského vztahu. Pro tento výzkum příčin nevěry nehrálo roli, zda se jedinec nachází v manželství nebo nesezdaném vztahu. Typ vztahu pro mne v následující práci nebyl klíčový, přesto pro úplnost níže uvádím některé nejčastější typy vztahů.

1.1. Typy partnerských vztahů

Existuje několik typů partnerských vztahů, které se liší podle jejich právního, sociálního nebo kulturního základu. Pro mou práci jsem si nevybírala respondenty, kteří se dopustili nevěry v konkrétním typu vztahu ani jsem výslovně nezjišťovala, zda se jedinec nachází v manželství, či jiném svazku. Pro můj výzkum to nebylo podstatným znakem, pro úplnost této práce ale uvádím několik nejběžnějších typů heterosexuálních partnerských vztahů, se kterými se v naší kultuře běžně setkáváme. Je důležité si uvědomit, že tyto typy partnerských vztahů mohou být vnímány a praktikovány různě v různých kulturách a společnostech.

1.1.1. Manželství

Manželství je právní svazek muže a ženy, kam spolu dva lidé dobrovolně vstupují. Pro manželský svazek jsou typické společné investice, zájem na budování společné budoucnosti a výchova dětí (Brines a Joyner, 1999). Manželství můžeme chápat jako nejstabilnější ze

všech svazků, a to na základě několika faktorů. Prvním z nich jsou již uvedené společné investice, dalším například oficialita a celkové vnímání instituce manželství. V posledních desetiletích se ale stále více rozširuje názor, že manželství je již zastaralou institucí a stále více párů se rozhoduje pro soužití bez manželského svazku (Dimitrová, 2007). Vliv na chápání a důležitost uzavření manželství má především kultura a společnost, ve které partneři žijí. Dříve se považovalo manželství za jediné možné soužití muže a ženy, ve kterém bylo společensky přijatelné zplodit potomky a legitimně spolu vést i sexuální vztah (Ihinger-Tallman, 2001). Dnes mají partneři větší volnost při výběru formy soužití.

1.1.2. Nesezdané soužití

V současné době se u nás jedná o možná nejčastější formu partnerského soužití mezi heterosexuálními jedinci (Kasearu a Kutsar, 2011). Nesezdané soužití přináší výhody, jaké má manželství, ale bez formálního závazku. Pro nesezdané soužití se rozhodují páry častěji z mnoha důvodů. Může se jednat o důvody finanční, kdy je výhodnější žít v jedné společné domácnosti než mít dvě oddělené, dále se jedná o jakési ověření, jestli spolu partneři dokáží v budoucnu fungovat i v případném manželství. Výhodou tohoto typu soužití je také menší závazek vůči druhému partnerovi, kdy je mnohem jednodušší případný rozchod partnerů, který se nemusí řešit z právního hlediska. U nesezdaného soužití je ale zároveň také větší pravděpodobnost rozpadu (Kiernan, 2004). Partneři spolu často nemusí sdílet společnou domácnost, v takovém případě hovoříme o tzv. chození. Chozením rozumíme scházení se s někým, o koho máme milostný a sexuální zájem (Langhinrichsen-Rohling, Dooley a Langhinrichs, 2006).

1.1.3. Otevřený vztah

Otevřený vztah je forma partnerského vztahu, ve kterém si partneři dovolují navazovat sexuální nebo emocionální vztahy s jinými lidmi. V tomto typu vztahu je dohodnuto, že partneři mohou mít intimní kontakty s dalšími lidmi za předpokladu, že jsou dodrženy určité zásady a dohody, které si partneři sami nastaví (Haritaworn a kol. 2006). Klíčová je důvěra a otevřenost mezi oběma partnery, které jsou také předpokladem pro fungování takového typu soužití. Existuje nespočet variant těchto vztahů může se jednat o vztahy polyamorní¹, vztahy čistě sexuální nebo vztahy vedlejší, kromě již existujícího vztahu primárního

¹ polyamorní vztah je druh nemonogamního soužití, kdy se v jednom partnerském vztahu nachází více jedinců, kteří se předem dohodli na vztahových podmínkách (McLuskey, 2009)

(Conley, 2013). Soužití v otevřeném vztahu umožňuje zúčastněným partnerům prozkoumávat svou sexualitu, která nemusí odpovídat tradičnímu monogamnímu uspořádání. Polyamorní vztahy jsou v naší společnosti stigmatizovány a odsuzovány, jak ukazují studie Pallotta-Chiarolli (2010) a Rambukkana (2015).

2. NEVĚRA

Jedním z nejzákladnějších přesvědčení, které mají lidé o manželství a dalších dlouhodobých a romantických partnerských vztazích je, že by měly být sexuálně i emočně exkluzivní. To znamená, že jakmile je jedinec v partnerském vztahu, obecně se předpokládá, že bude mít pohlavní styk, ale i další prožitky typické pro vztah, včetně emočního pouta, pouze s tímto partnerem. Údaje z průzkumů naznačují, že většina mužů a žen očekává věrnost ve vztahu, nesouhlasí se sexem mimo primární pár a nevěru vnímá negativně (Schonian, 2013). Na celém světě panuje všeobecná shoda, že partneři by si měli být věrní. Nevěra se neomezuje pouze na páry manželské, i když právě ohledně manželské nevěry máme nejvíce získaných dat z průzkumů, může týkat i vztahů nesezdaných (Drigotas a Barta, 1999).

Stejně jako spolu partneři sdílejí láskyplné a radostné chvíle, nevyhnutelně čelí i negativním zkušenostem v jejich vztahu. Jednou z nejvíce znepokojujících událostí, které mohou nastat v partnerských vztazích, je podezření na nevěru nebo skutečné prožitky nevěry a z nich pramenící žárlivost. Právě nevěra je celosvětově uváděna jako hlavní důvod rozvodu a podle terapeutů jde o jeden z nejobtížnějších problémů v párové terapii (Labrecque a Whisman, 2017). Vzhledem k vysokému výskytu nevěry jako aktuálního problému mezi páry, je povinností terapeutů porozumět emocionálním reakcím na tuto často uváděnou zkušenost. Nevěra je nesmírně zraňující, může zcela narušit důvěru mezi partnery a zanechává v lidech pocit zrazené důvěry v partnera a vztah, bez ohledu na kulturní skupinu nebo etnický původ (Druckerman, 2008).

Nevěra může mít ničující dopad na vztahy i na jedince, může vést k narušení důvěry, úzkostem a často k rozchodu anebo rozvodu (Bozoyan a Schmiedeberg, 2022). Kromě toho může nevěra ovlivnit celkové duševní zdraví partnerů, zvýšit riziko deprese a úzkosti a také mít za následek snížení sebevědomí u podvedených partnerů a pocit viny a výčitky svědomí u nevěrných partnerů (Wenger a Frisco, 2021).

2.1. Definice nevěry

Nevěra je velice komplexní jev v chování, který musíme zkoumat ze široka, a to kvůli četným a různorodým způsobům, jak si jednotlivci nevěru představují. Podle Lustermana (2010) je nevěra porušení jakési dohody mezi dvěma lidmi o jejich exkluzivitě ve vztahu. Vztah, ve kterém jsou jedinci nevěrní, můžeme nazývat jako vztah primární, zatímco vztah, který vzniká nevěrným chováním, můžeme označit jako vztah sekundární nebo mimopartnerský. Glass (2002) definuje nevěru široce jako jakýkoli typ utajeného emocionálního, sexuálního

nebo romantického chování, které porušuje normy výlučnosti romantického vztahu. Pittman a Wagers (2005) tvrdí, že charakteristickými znaky nevěry jsou tajemství a zatajování interakcí s někým mimo vztah. Definovat nevěru tímto způsobem je však problematické, protože teoreticky každé chování, které je utajováno nebo vyvolává pocit zrady, by poté mohlo být definováno jako nevěra partnerovi. Některé další výzkumy se zaměřují na přítomnost specifického typu chování, jako je flirtování, líbání a sexuální styk (Luo, Cartun, a Snider, 2010) a definici nevěř přizpůsobují danému zkoumanému fenoménu.

Celkově je definování nevěry obtížné. Nejčastěji se setkáme s názorem, že nevěra je sexuální styk s osobou, která není primárním partnerem. Tato definice nevěry je ale problematická (Whisman a Synder, 2007) proto, že se nehodí pro páry, které žijí v polyamorním vztahu (Jamieson, 2004), kde dochází k sexu mezi několika osobami a kde není definován primární vztah výlučně dvou osob. Je také problematická v tom, že předpokládá, že termín sexuální styk má jeden všeobecně chápaný význam. Výzkum však ukazuje, že význam připisovaný sexuálním termínům závisí na různých faktorech včetně kultury a kontextu (Tawfik a Watkins, 2007).

Dalším problémem je, že každý člověk může zařadit pod nevěru jiné chování. *„Výzkumy naznačují, že za nevěru je považována například i masturbace v přítomnosti jiné osoby, orální sex, sexuální hry, líbání, flirtování, návštěva striptýzových klubů, sledování pornografie a sexuální fantazie o jiné osobě než o partnerovi“* (Randall a Byers, 2003, str. 87). Ve výzkumu ohledně chápání nevěry z roku 2014 (Weiser a kol.) většina respondentů uvedla, že nevěru spojují s nějakým typem narušení primárního vztahu, například lhaním a neupřímným chováním. Respondenti také označili ve většině případů nevěru za nemorální a špatnou pro vztah. Existuje skutečně mnoho názorů, jaké chování, kdo považuje za nevěrné a názory na nevěru se díky tomu mezi jedinci také pochopitelně liší, většinou je ale nevěrné chování jako takové společností odsuzováno (Weiser, 2014).

2.2. Typy nevěry

Mnoho výzkumů dospělo k závěru, že existují dva hlavní typy nevěry: sexuální a emoční (např. Buss a kol., 2018; Shackelford, 1997) a tyto kategorie se nemusí nutně vzájemně vylučovat. Dále v rámci každé z těchto dvou obecných kategorií existují ještě různé druhy. Například emoční nevěra může zahrnovat vztah přes internet, vztah na pracovišti nebo vztah na dálku, např. po internetu. Sexuální nevěra se může skládat např. z využívání sexuálních služeb, náhodného sexuálního styku a různých dalších typů sexuálních aktivit. Witty a kol

(2008) dále řadí mezi nevěrné chování i sexuální fantazie, fantazie o zamilovanosti, sexuální přitažlivost, romantickou přitažlivost a flirtování. Otázkou je, do jakých výše zmíněných kategorií se tyto druhy nevěř řadí, protože často obsahují prvky obou, sexuální i emoční.

2.2.1. Sexuální nevěra

Sexuální nevěrou rozumíme sexuální aktivitu, kterou jedinec provozuje s jedním partnerem, zatímco je v primárním vztahu s partnerem druhým. Sexuální nevěra, je typem nevěry, která postrádá emocionální zapojení (Guitar a kol., 2017). Jedním z příkladů je vztah mezi ženatým mužem a sexuální pracovnící, v tomto typu vztahu jde čistě o sexuální uspokojení. Dalším příkladem je tzv. sex na jednu noc, tedy: „*sexuální setkání, obvykle trvající pouze jednu noc, mezi dvěma cizími lidmi nebo krátkodobě známými*“ (Paul, McManus a Hayes, 2000, str. 76). Sexuální nevěra se nevyskytuje pouze ve vztazích monogamních, ale může se objevit i ve vztahu polyamorním, kdy se sexuální nevěry dopustí jedinec, který poruší předem dohodnutou sexuální exkluzivitu (McKeever, 2020).

Sexuální styk s jiným partnerem může být motivován jednoduše touhou po sexuálním vzrušení nebo může signalizovat první krok jednotlivce k útěku z neuspokojivého vztahu a nalezení emocionálně dostupnějšího partnera. Někdy se sexuální a emocionální motivace shodují, což znamená, že to, co se může jevit na první pohled jako čistě sexuálně motivované chování, je ve skutečnosti kombinací obou typů nevěry. Dále se může jednat o chování motivované touhou po novém sexuálním zážitku, a nikoli touhou najít dlouhodobého partnera. Rogriguez a kol. (2017) pozorovali, že sexuální nevěry mají obvykle krátké trvání a zahrnují minimální množství důvěry nebo sebeodhalení, zatímco emocionální nevěry mohou trvat několik let a jsou charakterizovány vysokou úrovní důvěry.

2.2.2. Emoční nevěra

Emoční nevěrou se rozumí situace, kdy partner ve vztahu s primárním partnerem zažívá pocit, že je zamilovaný do mimopárového partnera (Buunk, 1980). Emoční nevěra není na rozdíl od nevěry sexuální charakterizovaná fyzickou složkou, je definována emocionální intimitou a sdílením náklonosti a blízkosti mezi jedinci, přičemž dochází k odcizení od primárního partnera (Drigotas, 1999; Shackelford, 1997). K emocionálnímu vztahu dochází, když člověk investuje zdroje, jako je romantická láska, čas a pozornost, do jiné osoby, než je primární partner (Shackelford, 1997). Emocionální aspekty intimity mohou zahrnovat

sdílení pocitů, porozumění, společné trávení času, vzájemnou úctu a jiný blízký vztah (Glass a Wright, 1992).

Emoční nevěra je však ve srovnání se sexuální nevěrou nejednoznačná a obtížněji uchopitelná. Je pravděpodobně více ovlivnitelná jinými faktory, jako je pohlaví jedinců a individuální charakteristiky páru. Většina výzkumů na toto téma se opírá o hodnocení definic emoční nevěry účastníky na základě kategorií vytvořených samotnými výzkumníky, spíše než koncepce vytvořené aktéry, tím pádem mohou být výsledky zkresleny (Buss a Haselton, 2005). Wagers (2003) ve svém výzkumu uvádí, že 44 % nevěrných mužů a 57 % žen, zažilo silný citový vztah k druhé osobě i bez pohlavního styku. U žen je dále pravděpodobnější, že se v jejich nevěře vyskytne emocionální složka (Sheppard, Nelso a Andreoli-Mathie, 1995).

Ze studie z roku 2017 (Guitar, Geher, Kruger a kol.) vyplývá, že většina žen (88 %) i mužů (79 %) se domnívá, že k emoční nevěře může dojít i bez sexuální nevěry a že k sexuální nevěře může dojít bez citové nevěry.

2.2.3. Internetová nevěra

Internetová nebo také online nevěra je fenoménem rozšiřujícím se zejména v posledním desetiletí, a to s rozvojem informačních technologií (Vossler, 2016). Přestože internet je prostředím, kde mohou lidé objevovat a prozkoumávat svou sexualitu, také se jedná o další možnou cestu, jak se dopustit nevěry v mnoha různých podobách (Whitty, 2008). Mezi chování, které literatura definuje jako internetovou nevěru, patří například kybersex, výměna fotek, online seznamování, online flirtování ale i sledování pornografie (Henline a kol., 2007; Hertlein a Webster, 2008). Studie ukazují, že stejně jako fyzická nevěra může být jak emocionální (např. online seznamování a flirtování), tak sexuální chování online (cybersex, výměna fotek) vnímáno jako nevěra (Hertlein a Webster, 2008). Co je považováno za přijatelné nebo nepřijatelné, se může lišit od osoby a od situace (Moller a Vossler, 2015).

Výzkum z roku 2019 (Tischner a kol.) ohledně zkušeností s internetovou nevěrou se zaměřil na její chápání a dopady. Z výsledků je patrné, že internet celkově usnadňuje nevěru u jedinců, a to v tom smyslu, že se nemusíte s druhou osobou fyzicky stýkat, stačí připojení k internetu a audio nebo video služba. Dále existuje už velké množství webů, které se přímo zaměřují na seznamování a zprostředkovávání komunikace mezi lidmi.

Tato studie dále potvrzuje, že zkušenost s internetovou nevěrou je stejně stresující a potenciálně ohrožující pro vztah jako nevěra fyzická (Jain a Sen, 2018). Studie také poukázala na nová zjištění, která jsou specifická pro nevěru online, ve srovnání s nevěrou fyzickou. Jsou jimi například fakt, že je velmi obtížné pro partnery poznat, kdy se již jedná o nevěru a kdy pouze o nevinné chatování s druhou osobou. Dalším rozdílem od nevěry fyzické je, že se může online nevěra uskutečňovat prostřednictvím mobilního telefonu přímo v domácnosti primárního páru, což významně zasahuje do jeho soukromí (Gerson, 2011). Internet nabízí určitou formu anonymity, čehož může podvádějící partner snadno využít, zamaskovat tak svůj již existující vztah a navázat vztah nový.

Pokud jde o postoje k internetové nevěře, existují zde mezipohlavní rozdíly. Whitty (2008) ze svého výzkumu zjistila, že ženy více než muži ve svých zkušenostech o online nevěrách zmiňovaly emocionální zradu. V souladu s předchozím výzkumem fyzické nevěry (např. Amato a Previti, 2003) také zjistili, že ženy by spíše než muži, ukončily vztah, kdyby zjistily, že jejich partner udržuje online poměr s jinou ženou.

2.3. Prevalence nevěry

Jaké jsou skutečné počty partnerů, kteří byli ve svém vztahu nevěrní, je velmi obtížné zjistit. Frekvence nevěry ve společnosti závisí na mnoha faktorech jako je kultura, společenské normy, individuální hodnoty a zkušenosti ve vztahu i se svojí vlastní sexualitou. Přesné statistiky o četnosti nevěry je obtížné získat, protože mnoho lidí se k nevěře jednoduše nepřiznává nebo nepovažuje své chování za nevěrné. Nicméně, existuje několik studií a průzkumů, které poskytují odhady prevalence nevěry. Americká studie z roku 2006 zjistila, že 70 % nesezdaných párů uvedlo, že se za svůj vztah alespoň jednou setkala s nevěrou (Allen a Baucom, 2006). Novější výzkum z roku 2020 ukazuje, že během covidové pandemie se s nevěrou setkala ve svém vztahu až 25 % párů (Coop Gordon, 2020).

U nás provedl několik výzkumů nevěry Zvěřina, a to v letech 1993 až 2008. K nevěře se v tomto průzkumu přiznalo v roce 1998 65 % mužů a 46 % žen. V roce 2008 se k nevěře přiznává už jen 34 % žen a 55 % mužů. Zatímco u mužů šlo spíše o příležitostné styky, u žen to byly i delší známosti. Více než třetina žen (39 %) a pětina mužů považují tyto styky za morálně nepřijatelné, většina mužů i žen se k nim však staví tolerantně (Zvěřina a Weiss, 2008).

Je důležité si uvědomit, že tyto statistiky se mohou lišit v závislosti na zvolené metodologii, definici nevěry a zkoumané populaci. Navíc, samotný typ nevěry (sexuální

nebo emocionální) může mít vliv na výsledky studií. Například podle Atkinse (2001) se prevalence nevěry zvyšuje s věkem, což dává smysl vzhledem k tomu, že čím déle lidé žijí, tím je pravděpodobnější, že budou mít potenciální příležitosti zapojit se do nevěrného sexuálního chování. Existující literatura na toto téma však neodhalila konzistentní účinky související s věkem, pokud jde o psychologické faktory, které jsou základem nevěry (Tsapelas, Fisher a Aron, 2011).

2.3.1. Prevalence podle pohlaví

V souvislosti s výzkumem nevěry se často setkáváme s porovnáváním jejího výskytu u mužů a žen. Atkins, Baucom a Jacobson (2001) uvádějí, že pohlaví je proměnná, která je v souvislosti s nevěrou nejčastěji zkoumána. Dalo by se proto očekávat, že bude poměrně jednoduché určit, zda jsou častěji nevěrní muži nebo ženy. Ale ve snaze odpovědět na tuto otázku zjistíme, že výzkumy nám nedávají jasnou odpověď. To je z velké části způsobeno obecnými rozdíly mezi pohlavími, jaké chování považují za nevěrné a dalšími důležitými proměnnými, jako je věk, typ primárního vztahu nebo délka jeho trvání.

Velká část výzkumů, které se věnují rozdílům v prevalenci mezi pohlavími, se zaměřovala výhradně na nevěru zahrnující pohlavní styk, tedy na výzkum nevěry sexuální. To ovšem velmi významně může zkreslovat data, protože jak bylo zmíněno výše, existuje i nevěra emoční a v poslední době se díky rozvoji informačních technologií také rozšiřuje nevěra internetová neboli online nevěra (Whitty, 2008). Pokud bychom tyto všechny typy nevěr do výzkumů zahrnuli, rozdíly mezi pohlavími z hlediska nevěry by se zmírnily nebo zmizely úplně (Drigotas a kol. 1999). Velmi také záleží na věku zkoumaného vzorku, Wiederman (1998) zjistil, že 23 % mužů a 12 % žen ve věku nad 40 let, se dopustilo nevěry v partnerském vztahu. Z toho bychom vyvodit, že muži jsou nevěrní častěji. Když ale tento výzkum zopakoval s participanty mladšími 40 let, zjistil, že se procenta mezi pohlavími již neliší.

V podobném výzkumu Atkins, Baucom a Jacobson (2001) zjistili, že nejčastěji ženy ve věku 40–45 let a muži ve věku 55–65 let uváděli, že se během života dopustili nevěry. U jedinců mimo toto věkové rozmezí byla menší pravděpodobnost, že se nevěry dopustí, a muži a ženy mladší než 45 let se naopak významně nelišili. Je důležité poznamenat, že tyto údaje nemusí nutně odrážet věk, ale spíše hodnoty určité sociální skupiny (Atkins, Baucom a Jacobson, 2001). Toto potvrdili i Allen a kol. (2012), kteří porovnali několik studií, ve kterých se s rostoucím věkem zmenšoval i rozdíl mezi pohlavími.

Co se týká výskytu typů nevěry, zdá se, že pohlaví interaguje s typy nevěry různě (Glass a Wright, 1992). Například u žen se obecně zdá, že je kladen větší důraz na emoční spojení než u mužů, u mužů je kladen větší důraz na sexuální prožitek. Studie, která se také zabývala sexuální i emoční nevěrou (Spanier a Margolis, 1983), přišla s tvrzením, že emoční zkušenost s nevěrou je pro ženy významnější než pro muže. Z uvedených výzkumů se navíc zdá, že ženy jsou více nakloněny právě nevěrám kombinovaného typu. Míra nevěry se mezi pohlavími liší i v závislosti na typu vztahu. Například ve studii zaměřující se na nesezdané páry se významně více mužů, než žen dopustilo sexuální nevěry mimo svůj primární vztah (Hansen, 1987).

Novější výzkum naznačuje, že muži a ženy se dopouštějí nevěry v podobné míře (Fincham, 2017). Je to možná proto, že obě pohlaví mají nyní větší příležitost být nevěrné než dříve. Můžeme ale tvrdit, že ženy budou nevěrné z jiných důvodů než muži (Blow a Harnett, 2005). Jedním z těchto důvodů může být potřeba si nejdříve najít jiného vhodného partnera a až poté opustit partnera dosavadního. Buss (2018) uvádí několik možných hypotéz vysvětlujících nevěru u žen. Jednou z nich je právě motivace nalézt kvalitnějšího partnera, aniž by žena ztratila současného, dále uvádí jako důvod pro nevěru ze strany ženy zjištění, že jí byl nevěrný její partner.

2.3.2. Prevalence z hlediska evoluční teorie

Rozdílům v prevalenci mezi oběma pohlavími můžeme zkusit porozumět z evolučního hlediska, a to podle Triversovy Teorie rodičovských investic (Smith, 1977). Tato teorie se zaměřuje na vysvětlení rozdílného chování mezi pohlavími z hlediska rodičovské péče a investice do potomstva. Podle Triversovy teorie mají samice vyšší biologickou investici do potomstva než samci, protože nosí a rodí děti. To znamená, že samice investují více energie, času a zdrojů do těhotenství, porodu a péče o mláďata. Naopak samci mají nižší biologickou investici, protože jejich přímý genetický příspěvek je omezen na produkci spermií.

Tato asymetrie v rodičovských investicích má významné důsledky pro reprodukční strategie obou pohlaví. U samců je často výhodnější mít co nejvíce potomků s různými partnery, aby maximalizovali šíření svých genů. Naopak, samice mají tendenci investovat více do kvality potomstva a pečovat o něj delší dobu, aby zvýšily šance na přežití a reprodukční úspěch. Z tohoto důvodu se sexuální chování mužů a žen liší. Jelikož muži investují méně, dá se podle Triversovy teorie předpokládat, že se budou více účastnit

sexuálních aktivit s více různými partnerkami, zatímco ženy si partnera vybírají důkladněji a spíše na dlouhodobější vztahy. Toto Trivers nazval upřednostněním kvality při výběru partnera u žen, před kvantitou u mužů. Kvalitní partner pro ženu znamená kvalitní potomstvo, muž naopak může využívat více partnerek k zajištění přežití jeho rodu.

Ačkoli tyto strategie, určené k zajištění reprodukčního úspěchu v dobách předků jsou dnes méně aplikovatelné, evoluční teorie mají stále vliv i na současné chování. V důsledku toho touha mužů po rozmanitosti naznačuje, že by měli být více než ženy nakloněni využívat příležitosti k mimopárovému sexu, zatímco vyvinutá touha žen po dlouhodobém vztahu naznačuje, že by měly být méně nakloněny využívat příležitosti k nevěře (Jonason, Valentine a Li, 2012).

2.4. Postoj k nevěře

Tradiční a obecně společensky uznávanou formou partnerského vztahu je monogamie (Treas a Giesen, 2000). Společnost spíše neschvaluje nevěru a považuje nevěrné chování za morálně špatné a neomluvitelné (Glass a Wright, 1992). Zjišťování postoje k nevěře je důležité v tom, že některé výzkumy naznačují, že jedinci s tolerantnějšími postoji k nevěře ve vztazích se častěji i dopustí nevěry (Treas a Giesen, 2000). Ve své studii Weis a Jurich (1985) zjistili, že lidé, kteří jsou více vzdělaní a kteří pocházejí z velkých metropolitních oblastí, mají shovívavější postoj k mimomanželskému sexu. Dále ti, kteří jsou buď svobodní, nebo nespokojení se svým manželským vztahem, relativně více tolerují nevěru ve vztahu. Laumann a kol. (2000) ve své rozsáhlé studii s použitím reprezentativního vzorku Spojených států zjistili, že 77 % respondentů má pocit, že mimomanželský sex je vždy špatný.

Zdá se, že postoje k nevěře se liší podle několika faktorů. Tyto faktory zahrnují kulturu (Solstad a Mucic, 1999), pohlaví (Glass a Wright, 1985), typ primárního vztahu (např. nesezdaný vztah, manželství, polyamorie), nevěrné chování (např. orální sex, líbání, pohlavní styk) a předchozí zkušenost s nevěrou (Solstad a Mucic, 1999). Také věk jedince hraje určitou roli v jeho postoji k nevěře. Některé studie zjistily, že mladší respondenti mají negativnější postoje k nevěře, častěji hodnotí jakékoliv sexuální chování jako nevěru a více žárlí na hypotetickou nevěru. Jsou z ní také rozrušeni více než respondenti starší (Silva a kol., 2017; Whitty, 2003). To může být způsobeno nedostatkem osobní zkušenosti s nevěrou u mladších jedinců (Moreno a Kahumoku-Fessler, 2018). Některé studie naopak nenacházejí žádné věkové rozdíly určující postoj k nevěře (Green a Sabini, 2006) nebo

dokonce prokázali liberálnější sexuální postoje u mladšího vzorku respondentů (Sizemore a Olmstead, 2017).

2.4.1. Mezipohlavní rozdíly v postoji

Pokud budeme uvažovat, jak se liší chápání nevěry a reakce na ní u mužů a žen, zdá se, že muži a ženy se příliš neliší v tom, jak pravidelně prožívají žárlivost založenou na obavách z nevěry (Buss, 2000). Má se ale za to, že muži zastávají tolerantnější postoje k mimomanželskému sexu než ženy (Baumeister a Vohs, 2004; Labrecque a Whisman, 2017). Řada studií uvádí, že muži zažívají větší obavy ze sexuální nevěry než ženy, zatímco ženy jsou více stresovány emoční nevěrou než muži. Jiná studie naznačuje, že ženy se cítí více ohrožené jak emocionálně, tak sexuální nevěrou (Leeker a Carlozzi, 2014). Dále bylo zjištěno, že ženy vnímají jako nevěru větší počet různých typů chování než muži (Kruger a kol., 2013; Moreno a Kahumoku-Fessler, 2018). Také v online kontextu ženy považují více druhů chování za nevěrné ve srovnání s muži (Whitty, 2008).

David Buss (2000) tvrdí, že naši mužští předkové nejčastěji čelili hrozbě ohledně nejistoty otcovství potomků jejich partnerky, což by odpovídalo Triversově teorii. V důsledku toho muži častěji reagují intenzivnější žárlivostí na sexuální nevěru. Žena na druhé straně čelila riziku, že nevěrný partner může přeměřovat své investice k jiné ženě a jejím potomkům. Proto si ženy vyvinuly větší vrozenou žárlivost vůči citové nevěře. Například Roscoe a kol. (1988) požádali účastníky svého výzkumu, aby uvedli, jaké chování by podle nich představovalo nevěru. Zjistili, že muži častěji uváděli jako příklad nevěry sexuální styk s jinou partnerkou (sexuální nevěru). Naproti tomu ženy častěji uváděly, že za nevěru považují trávení času s někým jiným a utajování tohoto vztahu před partnerem, tj. nevěru emoční.

Ne všichni teoretici ale souhlasí s vysvětlením nevěry pomocí evoluční teorie. DeSteno a Salovey (1996) tvrdí, že pohlavní rozdíly v reakci na nevěru lze vysvětlit pomocí hypotézy soupeře, tzv. double-shot theory. Double-shot hypotéza DeStena a Saloveye zní: *„Jedinci jsou nejvíce znepokojeni nevěrou sexuální nebo emoční, protože výskyt jednoho typu nevěry naznačuje, že se pravděpodobně vyskytne i druhá nevěra.... Jedinec může být více rozrušený nevěrou emoční než sexuální, protože předpokládá, že pokud došlo k emoční nevěře, nutně došlo také k nevěře sexuální, ale nepředpokládá se, že došlo k emoční nevěře, pokud došlo k sexuální nevěře“* (DeSteno a Salovey, 1996, str. 367-372).

I Dreznick (2002) dále naznačuje, že může existovat alternativní vysvětlení k evoluční teorii, jako existuje rozdíl v názorech na to, co představuje nevěru. Pokud muži nevnímají emoční nevěru jako nevěru, pak by v reakci na emoční nevěru své partnerky ani nežárlili.

Problémem týkajícím se hypotetických výzkumů je otázka nucené volby, kterou výzkumníci používají v některých výzkumech. Účastníci jsou nuceni vybrat si, co by je více trápilo, zda nevěra sexuální nebo emoční. Tento typ měření neumožňuje respondentovi specifikovat úroveň svého utrpení nebo vyjádřit stejné rozrušení jak u sexuální, tak u emoční nevěry. Několik studií testovalo skutečnou zkušenost účastníka s úzkostí v reakci na nevěru. Ve dvou studiích (Harris, 2003) reakcí na skutečnou nevěru neprokázali muži a ženy žádný rozdíl v míře, do jaké byli emoční a sexuální nevěrou rozrušeni.

Rozdíly v postoji mezi pohlavími v hypotetických výzkumech lze vysvětlit i z hlediska socializace (DeSteno a Salovey, 1996). Předpokládá se, že muži jsou schopni sexu bez emocionálního zapojení, zatímco ženy toho spíše schopny nejsou. Pro muže je více znepokojující nevěra sexuální než emoční, protože předpokládají, že když má žena mimopartnerský sex, musí být také emočně zapojena. Naopak pro ženy, které předpokládají, že muži jsou schopni mít sex bez citové vazby, je emoční nevěra muže více znepokojující, protože znamená, že je jejich partner sexuálně, a navíc i emocionálně zapojen v jiném než primárním vztahu. Proto by žena byla spíše rozrušená nevěrou emocionální, než sexuální (Harris a Christenfeld, 1996).

3. PŘÍČINY NEVĚRY

Ve výzkumu ohledně příčin nevěry Emmers-Sommerové, Warberové a Halforda z roku 2010 respondenti uvedli více než různých 1000 důvodů k nevěře (ve srovnání s více než 500 důvody, proč zůstat věrní). Konkrétně výzkumníci zjistili, že nedostatek spokojenosti ve vztahu, lepší alternativy a osobní dispozice byly nejčastějšími důvody, proč jedinci nejčastěji podvádějí. Účastníci výzkumu také uvedli, že strach ze sankcí, které následují po odhalení nevěry je motivoval více k tomu, aby zůstali věrní, spíše než oddanost samotnému vztahu (Emmers-Sommer a kol., 2010).

Julie Hall a Frank Fincham (2006) definovali několik nejčastějších faktorů, které pozitivně ovlivňují výskyt nevěry v partnerských vztazích. Podle nich je na vině nejčastěji kombinace následujících faktorů: osobnostních, vztahových, rodinných a situačních. Tím vůbec nejpodstatnějším faktorem je faktor vztahový, kam patří nedostatek komunikace mezi partnery, emocionální nebo sexuální inkompatibilita, časté konflikty a nerovnost ve vztahu (Barta a Kiene, 2005).

Existuje ale mnohem více příčin a motivací k nevěře. Glass a Wright (1988) uvádějí řadu dalších důvodů, které lidé uvádějí jako důvod pro svou nevěru. Mezi tyto důvody patří například touha po pomstě svému partnerovi, nuda, získání respektu a uznání, touha cítit se mladší, cítit se pochopen, zažít přítomnost druhého člověka, zvýšit své sebevědomí nebo sebeúctu a intelektuální stimulaci. Analýza těchto faktorů přinesla hlavní faktory, které se ve výzkumech často opakují. Jedná se o faktory vztahové, individuální, osobnostní, rodinné, situační a sociodemografické. Do těch poté můžeme zařadit další podkategorie, například příčiny sexuální (sexuální požitok a zvědavost), emocionální intimitu (např. touha po blízkosti a touha po zvýšení sebevědomí), vnější motivaci (např. pomsta vůči partnerovi) a lásku (Hall a Fincham, 2006).

3.1. Vztahové faktory

Výsledky některých studií naznačují, že nevěra se vyskytuje častěji v nesezdaných svazcích než v manželství (Allen a kol., 2012). Především u vdaných žen je menší pravděpodobnost, že se dopustí nevěry než u žen, které nejsou vdané a žijí v nesezdaném partnerství (Forste a Tanfer, 1996). Zdá se tedy, že v manželství existuje mechanismus závazků, který může sloužit jako ochranný faktor před nevěrou.

Dalším podstatným faktorem plynoucím ze vztahu je spokojenost v primárním vztahu. Nespokojenost v primárním vztahu jedince je možná nejčastěji uváděna jako příčina vedoucí k nevěře (Atkins, Baucom, a Jacobson, 2001). „*Spokojenost v manželství ovlivňuje výskyt nevěry, a to platí pro oba typy nevěř (emoční i sexuální), přičemž nespokojenost ve vztahu souvisí zejména s emoční nevěrou. Jedinci nespokojení v primárním vztahu, se nejčastěji zapojují do nevěř emočních i sexuálních*“ (Glass a Wright, 1985, str.1119).

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím výskyt nevěry ve vztahu je sexuální spokojenost (Kristen a kol., 2011). Toto se projevuje zejména u mužů, u kterých je větší pravděpodobnost, že se dopustí nevěry s klesající frekvencí sexuálního styku v primárním vztahu (Liu, 2000). Liu také uvádí, může být důležitá i kvalita sexu ve vztahu.

William Barta a Susan Kiene (2005) požádali ve svém výzkumu skupinu mužů a žen, kteří se dopustili nevěry v partnerském vztahu, aby se pokusili identifikovat důvody, které k jejich nevěře podle nich vedly. Respondenti dostali na výběr ze čtyř kategorií důvodů:

- 1) celková nespokojenost ve vztahu (např. už svého partnera nemiluji),
- 2) cítím se být zanedbáván svým partnerem,
- 3) problémy v sexuální oblasti,
- 4) hněv, zloba (chtěl jsem oplatit partnerovu nevěru).

Jen velmi málo účastníků výzkumu uvedlo, že jejich nevěra pramenila z nedostatku sexu. Naopak se ukázalo, že nevěry se dopustili spíše z důvodu emocionální nespokojenosti ve vztahu nebo pocitu zanedbání partnerem.

Délka vztahu je další proměnná, která může hrát roli ve výskytu nevěry ve vztahu. Zejména u žen se ukazuje, že se dopouštějí nevěry častěji s delším trváním vztahu (Forste a Tanfer, 1996). Míra pravděpodobnosti dopuštění se nevěry u žen vrcholí v 7. roce manželství (Liu, 2000). U mužů je tomu naopak, s delším trváním vztahu se pravděpodobnost nevěry snižuje, ale vrchol pro největší pravděpodobnost nevěry je u nich v 18. roce nebo manželství. U mužů, kteří se nacházejí v nesezdaném partnerském vztahu platí, že čím déle vztah trvá, tím více je pravděpodobné, že se muž nevěry dopustí (Hansen, 1987). Všechny tyto studie jsou ale průřezové, což snižuje jejich platnost na větší část populace.

Také přítomnost dětí může mít vliv na nevěru ve vztahu. Jak jsem již dříve zmínila, rodičovské investice do dětí ovlivňují výskyt nevěry ve vztahu (Belsky, 1990 a Liu, 2000). Páry, které mají děti se díky investicím obou partnerů mohou nevěry zdržet. Naopak některé studie uvádějí, že děti zvyšují nespokojenost partnerů jak vztahovou, tak i sexuální, což zase

pozitivně koreluje s výskytem nevěry. Je ale důležité zmínit, že většina studií neuvádí počet dětí u respondentů.

3.2. Individuální faktory

Mezi individuální faktory ovlivňující výskyt nevěry můžeme řadit předchozí sexuální zkušenost anebo potřebu sexu u konkrétního jedince. Jedinci, kteří jsou silně sexuálně založeni se spíše dopustí nevěry, než jedinci s menší potřebou sexu (Liu, 2000). Počet předchozích partnerů také pozitivně ovlivňuje výskyt nevěry ve vztahu. Ženy, které měly 4 a více sexuální partnery, se častěji dopouštěly nevěry, stejně jako ženy, které měly obecně liberálnější postoj k sexu jako takovému (Forste a Tanfer, 1996). Podle Atkinse (2000) dále jedinci, kteří byli v minulosti rozvedeni jsou více nakloněni k nevěře v dalších vztazích.

Problém s alkoholem a jeho zvýšená i příležitostná konzumace také souvisí s výskytem nevěry. Výzkum Finchama a Halla z roku 2008 potvrdil vliv konzumace alkoholu na sexuální chování ženatých mužů, u kterých bylo riziko nevěry vyšší, pokud konzumovali alkohol ve větší míře. To potvrdil i výzkum Grahama a Finchama (2016), který zkoumal vliv alkoholu na partnerské vztahy, přičemž zjistili, že zvýšená konzumace alkoholu vede ke ztrátě studu a kontroly, což ovlivňuje komunikaci a sociosexuální chování. Také drogy a jejich užívání mohou zvýšit riziko nevěry.

3.3. Osobnostní faktory

V rámci společenských věd současní psychologové často zkoumají souvislosti mezi individuálními charakteristikami a různými postoji nebo chováním tak, že nejprve změří osobnostní rysy participantů pomocí tzv. Velké pětky, která zahrnuje faktory, jako je otevřenost, svědomitost, extraverte, přívětivost a neuroticismus (Goldberg, 1990). Zpočátku se měří několik specifických charakteristik a později se zredukuje do těchto pěti širokých kategorií. Otevřenost zahrnuje vlastnosti, jako je představitivost a dobrodružnost; svědomitost představuje vlastnosti, jako je organizace a sebekázeň; extraverte měří sociabilitu a míru stimulace; přívětivost hodnotí soucit a spolupráci; a neuroticismus se týká emoční nestability a psychické úzkosti. Jednotlivci poté obdrží skóre pro každou z těchto pěti kategorií, od nejvyšší po nejnižší. Poté se podle získané kategorie mohou získané výsledky aplikovat na měřené chování.

Studie zahrnující 10 světových regionů zjistila, že nízká míra přívětivosti a svědomitosti u jedince, je všeobecně spojována s nevěrou (Schmitt, 2004) a další studie potvrdily podobné výsledky (McAnulty a Brineman, 2007). Podobně ve studii zkoumající sklon jednotlivců nepodvádět se lidé s vyšší mírou přívětivosti a svědomitosti s větší pravděpodobností zdrželi nevěry, zatímco lidé s vyšší mírou otevřenosti se jí dopustili častěji (Apostolou a Panayiotou, 2019). Neurotismus také prokázal pozitivní vliv na pravděpodobnost nevěry (Whisman, Gordon, a Chatav, 2007). Vysoce extrovertní jedinci mohou být také více náchylní k pokušení podvádět, pokud jsou nespokojeni se svým současným vztahem (Barta a Kiene, 2005). Botwin, Buss a Shackelford (1997) uvádějí, že v důsledku stejné přitažlivosti a preferencím se více pravděpodobně sejdou ve vztahu dvě podobné osobnosti. Botwin a kol. (1997) také zjistili, že tyto partnerské a manželské páry hodnotí svůj vztah jako více spokojený a že preferují partnery, kteří jsou jim povahově podobní.

Můžeme tedy dospět k závěru, že monogamní vztahy částečně stojí na stejných osobnostních rysech, jakými jsou přívětivost, svědomitost, neuroticismus a otevřenost. Tato zjištění ze studie Orzecka a Lunga (2005) jsou podobná s těmi z předchozích studií, které našly pozitivní korelaci mezi osobnostními rysy partnerů (Buss a Shackelford, 1997). Monogamie je podle nich nejlépe udržitelná, pokud jsou partneři vnímáni jako více extrovertní, než ve skutečnosti jsou, protože poté oba partneři vynakládají zvýšené úsilí na udržení vztahu. Pokud se tedy sejdou dvě podobné osobnosti ve vztahu, pozitivně to koreluje se spokojeností v onom vztahu (Botwin, Buss a Shackelford, 1997) a spokojenost negativně koreluje s nevěrou, tzn. čím nižší jsou podobnosti, tím větší je šance na nevěru (Drigotas a kol. 2001).

3.4. Motivace k nevěře

Dřívější výzkumy (viz. výše) odhalily řadu faktorů spojených se sexuální nevěrou, od demografických proměnných, jako je příjem nebo náboženství (Atkins, Baucom, a Jacobson, 2001), přes osobnostní rysy, jako je svědomitost a příjemnost (Schmitt, 2004) až po biologické rysy (Garcia a kol, 2010), až po vztahové faktory. I když tyto faktory poskytují určitý pohled na to, jaké proměnné předpovídají výskyt nevěry, nenabízejí přímý pohled na konkrétní motivaci lidí k nevěře.

Barta a Kiene (2005) uvedli několika faktorový model předpovídající pozdější výskyt nevěry ve vztahu. U vzorku vysokoškolských studentů zjišťovali, co u nich bylo vnitřní

motivací k nevěře. V jejich modelu byla nevěra spojována s nespokojeností ve vztahu, která plynula z nedostatku sexu, zanedbávání ze strany partnera a jakési odplaty za předchozí nevěru partnera. V tomto výzkumu se ale motivace jedince k nevěře opírá stále o vztah a jeho problematiku.

Výzkum Seltermana a kol. (2017), kterého se účastnilo 562 respondentů, poskytuje pohled na motivaci k nevěře z hlediska hlubšího zkoumání motivace jedince v souvislosti s několika možnými modely k nevěrnému chování. Zjištěných 77 motivací k nevěře Selterman zredukoval na konečných 8 okruhů – motivací k nevěře. Jsou jimi hněv, sexuální touha, nedostatek lásky, nedostatečný závazek, úcta k partnerovi, situační příležitost, pocit zanedbání a rozmanitost možností. Tyto okruhy Selterman porovnával s dřívějšími výzkumy.

Výzkum potvrzuje některé dřívější studie, například, že muži jsou častěji motivováni sexuální touhou než ženy (Barta a Kiene, 2005), naopak se nepotvrdila jejich hypotéza osobnostních rysů podle Velké pětky, které by motivovali jedince k nevěře z důvodu hněvu, nedostatku pozornosti a lásky. To není tolik překvapivé vzhledem k tomu, že tyto osobnostní rysy jsou poměrně široce definované a týkají se spíše obecných společenských tendencí. Vztahově specifické prediktory, které byly použity ve výzkumu (attachment², implicitní přesvědčení a sociosexuální orientace³), byly silněji spojeny s motivací nevěry než rysy Velké pětky. Důvodem může být, že rysy Velké pětky zahrnují zobecněné tendence napříč situacemi, zatímco ostatní proměnné zahrnují postoje, pocity a zkušenosti jedinců specifických pro kontexty blízkých vztahů a sexuality.

Přestože rysy Velké pětky jsou stále relevantní pro pochopení výskytu nevěry, jak ukázaly předchozí studie (Schmitt a Shackelford, 2008), pro motivaci a nevěrné chování má například sociosexualita silnější prediktivní hodnotu. Sociosexualita se ukázala jako jednoznačný faktor podmiňující motivaci k nevěře, tito jedinci měli obecně větší zájem o sexuální aktivity mimo primární vztah (Penke a Asendorpf, 2008). Potvrdila se naopak hypotéza attachmentu a jeho vlivu na výskyt nevěry (Barta a Kiene, 2005), kdy se úzkostný attachment ukázal jako příčina hněvu, nedostatku pozornosti a zanedbání k dopuštění se nevěry. Celkově Seltermanův výzkum ukázal velkou rozmanitost, co se týče motivací

² jedná se o vazbu mezi dítětem a osobou, která o něj v raném věku primárně pečuje, jde o se jeden z klíčových aspektů pro vývoj osobnosti (Johnson, 2019)

³ sociosexuální orientace je ochota, vůle či touha po účasti na nezávazném sexuálním styku mimo partnerský vztah. Lidé s nízkou sociosexualitou spíše k navazují dlouhodobé vztahy, mají vysokou potřebu oddanosti a emoční blízkosti (Ingrová, 2018)

k nevěře ve vztazích. Přestože nedostatky v primárním vztahu vedou zcela jistě k nevěře, je podle něj chybou usuzovat, že se jedná o motivaci jedinou a je třeba věnovat více pozornosti motivacím založeným na osobnosti člověk (Selterman, 2017).

3.5. Rodinné faktory

Není mnoho výzkumů, které by se věnovaly vlivu nevěry rodičů na pozdější nevěru potomků, ale vzhledem k tomu, že potomci mají tendence kopírovat vzorce chování svých rodičů, je pravděpodobné, že i tento typ chování ve vztahu si mohou potomci přenést do svých pozdějších vztahů (Cui, Bryant a Conger, 2002). Pozorováno bylo například násilné chování a rozvodovost rodičů a jejich vliv na podobné chování u potomků, v obou případech měli jejich potomci větší pravděpodobnost tyto vzorce chování kopírovat (Cui a Fincham, 2010; Doucet a Aseltine, 2003).

Ve studiích provedených Platterem, Nalbonem, Casanovou a Wetchlerem v USA (2008) a v ČR Havlíčkem, Husarovou, Řezáčovou a Klapilovou (2011) se zjistilo, že u mužů, jejichž otcové se dopustili nevěry, byla větší pravděpodobnost, že se nevěry dopustí také. I kliničtí psychologové uvádějí, že pozorují podobný vzorec kdy, pokud se nevěry dopustil pacient, často se jí dopustili i dříve jeho rodiče (Brown, 2001). Z toho tedy můžeme soudit, že výskyt nevěry ve vztahu rodičů má vliv na její opakování u dětí v jejich pozdějších vztazích. Potomci se učí, jak rozvíjet a udržovat partnerské vztahy na základě pozorování vztahů jejich rodičů (Bandura, 1986). Rodičovská nevěra může také zpochybnit vlastní přesvědčení potomků o jejich schopnosti být dobrým a zároveň věrným partnerem (Reibstein a Richards, 1993).

První romantický partnerský vztah, který jednotlivci pozorují, je vztah mezi jejich rodiči, právě tak se děti učí, jak rozvíjet a udržovat vztahy na základě informací nashromážděných ze vztahu jejich rodičů (Bandura, 1986; Hare a kol., 2009). Teorie sociálního učení předpokládá, že postoje a přesvědčení, hrají důležitou roli při přenosu vztahového chování mezi generacemi (Cui a Fincham, 2010; Segrin, Taylor a Altman, 2005). Partnerské vztahy rodičů tedy utvářejí budoucí představu potomků o vztazích, což ovlivňuje jejich vlastní vztahové chování. Právě prostřednictvím tohoto procesu sociálního učení potomci často napodobují chování svých rodičů.

Nicméně výzkumy, které se snaží propojit nevěru rodičů s nevěrou potomků jsou limitovány tím, že ne každé dítě se dozví o nevěře svých rodičů, což může data zkreslovat. Dalším problémem je, že jednotlivci jsou schopni naučit se pouze to, co je jim sděleno přímo

nebo nepřímou (Bandura, 1986), a očekává se, že vlastní názory potomků na chování a interakce jejich rodičů budou ve větší míře formovat i jejich budoucí postoje a přesvědčení.

Určitou roli při výskytu nevěry může hrát i forma vazby jedince na pečovatele z dětství, attachment. Pokud pečovatel dostatečně nereaguje na potřeby dítěte, dítě si může vyvinout negativní představy o sobě a o ostatních, to známe pod pojmem úzkostně-vyhýbavý attachment. U některých dětí se sice rozvine pozitivní pojetí sebe sama, ale negativní vnímání druhých, tzv. vyhýbavý attachment. Naproti tomu u těch, kterým se v dětství dostává přiměřeného množství pozornosti a péče, se často vyvine attachmentu bezpečný, s pozitivním pohledem na sebe i na ostatní (Ainsworth a kol., 1978; Bowlby, 1973).

Psychologové věří, že vazby na pečovatele v dětství jsou základem pro vazby s partnerem (Fraley a Shaver 2000; Hazan a Diamond 2000). Takže ti, kteří jsou v dětství bezpečně připoutáni k pečovateli, budují v dospělosti stabilnější partnerství a méně často se dopouštějí nevěry. Ti, kteří zažili v dětství vyhýbavý attachment se více pravděpodobně dopustí nevěry z důvodu hněvu, nedostatku lásky a vázanosti k primárnímu partnerovi (Barta a Kiene, 2005).

3.6. Situační faktory

Situační faktor, jako je například příležitost pro nevěru, je ve studiích obtížně uchopitelná proměnná, protože ji autoři vykládají různým způsobem. Jedinci, kteří mají více příležitostí k nevěře, se jí také častěji dopustí (Atkins a kol., 2001). Glass (2002) identifikovala vyhýbání se rizikovým situacím a neflirtování nebo fantazírování o jiné osobě u jedinců, kteří se nevěře záměrně vyhýbají. Zdůraznila však také, že jedním ze způsobů, jak snížit příležitosti k manželské nevěře, je uznat, že přitažlivost k jinému člověku, než je primární partner, jsou normální. Kromě toho Glass a Wright také naznačují, že i jinak silné vztahy bez jiných problémů mohou zažít nevěru, pokud se naskytne vhodná příležitost. Burdette a kol. (2007) se domnívají, že udržování dobrých osobních hranic a úmyslné vyhýbání se se situacím, které mohou vést k příležitosti mít mimomanželský poměr, mohou působit jako obrana před nevěrou.

Atkins, Baucom a Jacobson (2001) měřili příležitosti podle druhů zaměstnání a příjmu a zjistili pozitivní vztah mezi nevěrou a příležitostmi. Wiggins a Lederer (1984) zjistili, že pracoviště a příležitosti zde výrazně souvisejí s nevěrou, téměř polovina jejich zkoumaného vzorku, která se dopustila nevěry, byla nevěrná s kolegy ze zaměstnání. Téměř o dvě desetiletí později došli Treas a Giesen (2000) k podobným výsledkům.

Ačkoli se zdá, že příležitost na pracovišti může významně přispívat k pravděpodobnosti nevěry, nezdá se, že by příležitosti mimo pracoviště byly důležitými faktory. Například Wiederman (1998) uvádí, že u mužů i žen spolu velikost komunity, ve které žijí a výskyt nevěry nesouvisí. Ačkoli Treas a Giesen (2000) skutečně našli korelaci mezi životem ve velkém městě a dopuštěním se nevěry, jakýkoli vliv života ve městě se podstatně snížil, pokud byly u jedince sexuální hodnoty v normě. Opět je třeba to interpretovat s opatrností, kvůli vlastnostem některých jedinců, kteří se rozhodnou žít v městském prostředí. Smith (1991) ve starším výzkumu z roku 1989 našel pouze slabý vztah mezi životem na předměstí a nevěrou a zjistil, že nevěra se neliší ani podle regionů. Páry, které žijí oddělené životy, například jeden z partnerů pracuje v jiném městě nebo často jezdí na pracovní cesty, mají více příležitostí být nemonogamní a v některých případech tyto příležitosti využívají (Blumstein a Schwartz, 1983).

3.7. Sociodemografické faktory

Mezi další sociodemografické faktory se uvádí v některých výzkumech například náboženství. Některé výzkumy naznačují, že účast partnerů na bohoslužbách vede k nižší pravděpodobnosti výskytu nevěry v jejich vztahu (Amato a Rogers, 1997). To může být výsledek samotného křesťanského učení, které významně odrazuje členy církve od manželské nevěry. Je zároveň možné, že lidé, kteří se účastní bohoslužeb a nábožensky žijí, mají menší sociální okruh osob, což jim dává k nevěře méně příležitostí (Liu, 2000). U párů, které nesdílejí podobné náboženské hodnoty je poté riziko nevěry vyšší (Forste a Tanfer, 1996).

Pozitivní korelace mezi rasou a nevěrou byla také součástí některých výzkumů. Někteří výzkumníci uvádějí pozitivní korelaci mezi Afroameričany a dopuštěním se nevěry (Amato, 1997), zatímco jiné studie nevykazují jasné rozdíly mezi etnickými skupinami (Choi a kol. 1994). Rozdílné výsledky mohou být ovlivněny faktory jako je kultura, socioekonomický status a také metodologií studií. Některé studie naznačují vyšší míru nevěry u afroamerických mužů (Treas a Giesen, 2000), zatímco jiné neshledávají rozdíly mezi etnickými skupinami (Wiederman, 1998).

Dalším faktorem ovlivňujícím chování ve vztahu je vzdělání. Některé studie ukazují, že vysoce vzdělaní jedinci se s vyšší pravděpodobností dopustí nevěry (Atkins, 2001). Jiné studie naznačují, že vzdělání je důležitým faktorem spojeným s nevěrou u vdaných žen, zejména pokud se liší úroveň vzdělání mezi jejího a jejího partnera (Forste, 1996). Existuje

také pozitivní vztah mezi úrovní vzdělání a nevěrou u žen žijících v nesezdaném vztahu, což může souviset s jejich liberálnějším postojem k sexualitě.

Jako poslední sociodemografický faktor můžeme zmínit zaměstnání a výši příjmu. Atkins a Baucom v roce 2001 zjistili, že jedinci s vyšším příjmem se častěji dopouští nevěry než jedinci, kteří vydělávají méně. Nemusí jít ale jen o výši příjmu, ale i další faktory, které se zaměstnáním souvisí, jako je například stres pramenící ze zaměstnání. Pro méně vydělávající partnery je zde vyšší pravděpodobnost, že se nevěry nedopustí, protože mohou být závislí na druhém více vydělávajícím partnerovi. Větší přístup k finančním zdrojům dále potenciálně přináší zvýšený pocit nároků a také více příležitostí k setkání s možnými partnery (Treas a Giesen, 2000).

4. DŮSLEDKY NEVĚRY

Většina výzkumů uvádí, že nevěra má řadu negativních důsledků, a to na oba partnery ve vztahu i samotný vztah. Nevěra je prokazatelně spojena se zhoršením duševního zdraví, a to zejména s depresí nebo úzkostí (Cano a O'Leary, 2000). Dalším častým důsledkem je rozpad nebo rozvod vztahu (Allen, 2012) u nichž je zároveň prokázáno, že mají negativní vliv na psychické zdraví potomků (Amato, 2003).

Nevěra je také spojena s domácím násilím, ke kterému může dojít ze strany partnera při odhalení nevěry (Wilson a Daly, 1998). Například mezikulturní výzkum, který provedli antropologové William Jankowiak a M. Diane Hardgrave (2007), odhalil, že muži i ženy se snažili ukončit nevěru svého partnera fyzickým násilím buď na partnerovi nebo na jedinci, se kterým se partner nevěry dopustil. Konkrétně v 88 % sledovaných kultur muži reagovali na nevěru přímou fyzickou konfrontací, ženy reagovaly násilím v 64 %.

4.1. Psychické důsledky nevěry

Podvedený partner zažívá řadu negativních emocionálních následků, včetně žárlivosti a hněvu, spolu s pocity zrady, pochybností o sobě a zklamání (Buunk 1995). To může vysvětlovat, proč jsou jedinci, kteří se dopustí nevěry, často nějakým způsobem odsuzování společností. Účinky nevěry mohou být dlouhodobé a rozšířené a mohou se vyvinout zpětně, měsíce nebo roky poté, co se dozvěděli, že partner byl nevěrný (Rachman, 2010). Ačkoli nevěra zůstává v literatuře o traumatech do značné míry neprozkoumána, klinická pozorování tvrdí, že nevěra je jedním z interpersonálních traumat (Sauerheber a Dique, 2016). Zjištění nevěry často vede k emocím, které jsou paralelní s PTSD⁴, kolísajícím od vzteku na nevěrného partnera k pocitům sebeobviňování, opuštěnosti, naprosté bezmoci a dokonce pronásledování (Baucom a kol., 2006). V extrémních případech se u podvedených jedinců rozvine nekontrolovatelné zaujetí na nevěru a potíže se soustředěním na cokoli jiného než zrady, což vede k sociální izolaci a neschopnosti žít kvalitní život, dokud symptomy neustoupí (Rachman, 2010).

Nejen podvedený partner ale zažívá negativní důsledky nevěry, i nevěrný partner často zažívá vinu a vnitřní konflikty z podvádění druhého partnera, stejně jako zažívá

⁴ PTSD je Posttraumatická stresová porucha (z angl. post-traumatic stress disorder), vzniká jako reakce na traumatickou událost. Postižený opakovaně prožívá událost v myšlenkách, snech a fantaziích a vyhýbá se místům a situacím, ve kterých k události došlo (Tucker, 2000)

i úzkost a strach z pohlavně přenosných nemocí, těhotenství a prozrazení nevěry. Výzkum (Hall a Fincham, 2009) odhalil, že muži a ženy, kteří byli nevěrní svým partnerům, vykazovali vyšší míru deprese a nižší úroveň celkové psychické pohody, stejně jako větší pocit viny a studu za své chování, než muži a ženy, kteří nebyli nevěrní.

4.2. Vztahové důsledky nevěry

Jakýkoli druh nevěry ze strany jednoho či druhého partnera může být důvodem k rozchodu nebo rozvodu páru. Když páry retrospektivně uvádějí důvody rozchodu, nevěra je nejčastějším (Amato a Previti, 2003). Je důležité si uvědomit, že nevěra ne vždy vede k rozpadu vztahu. Některé páry jsou schopny nevěru partnerovi odpustit a pokračovat ve vztahu (Abrahamson a kol., 2012). Nejčastějším důsledkem, který má nevěra na vztah jsou rozpad vztahu nebo rozvod manželství. Pro jedince, kteří zažili nevěru ve svém vztahu, je poté velmi obtížné svému nevěrnému partnerovi opět začít věřit (Rokach a Chan, 2023).

Dalším negativním důsledkem nevěry je šíření pohlavních chorob v závislosti na nízkém užívání ochrany se sekundárními partnery (Conly a Moors, 2016). Nevěra poté může ohrozit primárního partnera pohlavně přenosnými chorobami, například většina žen, které se nakazí některou z pohlavně přenosných chorob, je infikována svými primárními partnery (O'Leary, 2000). Nevěra tak může přímo ohrožovat zdraví jedinců. Z tohoto důvodu se pravděpodobně provádí pokusy o identifikování faktorů, které předpovídají nevěru, protože prevencí nevěry by se dalo zabránit i šíření pohlavních chorob (Markman, 2005).

4.3. Žárlivost

Jedním z nejsilnějších důsledků skutečné nebo domnělé nevěry je sexuální žárlivost. Žárlivost je evolučně vyvinutou obranou proti hrozbám ve vztahu jak pro ženy, tak pro muže. Sexuální žárlivost je definována jako nepříjemný psychologický nebo emocionální stav, který nastává, když je primární partnerský vztah ohrožen někým třetím. Tento stav aktivuje chování, které má pomoci jedinci se s tímto ohrožením vyrovnat (Daly a Wilson, 1998). DeSteno a Salovey (2002) definují žárlivost jako negativní emocionální prožitek, který vzniká v důsledku možné ztráty cenného vztahu vůči skutečnému nebo domnělému soupeři.

Hněv a strach včetně pocitů vzteku, nepřátelství, úzkosti a starostí, to jsou pocity lidí, kteří se cítí ohrožení sexuální žárlivostí. Sexuální žárlivost může být motivována obavami o reprodukční úspěch, zachování věrnosti partnera a zajištění potomstva. Přestože žárlivost

obecně může být považována za normální a adaptivní v některých situacích, nadměrná sexuální žárlivost může vést k problémům ve vztazích, nebo k jeho rozpadu (DeSteno a Salovey, 2002).

II. EMPIRICKÁ ČÁST

5. METODOLOGIE VÝZKUMU

5.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Většina již provedených výzkumů se zaměřuje zejména na četnost nevěry v populaci anebo na její dopady. To vše se ale většinou zkoumá z pohledu podvedených jedinců, u kterých se mohou následně rozvíjet posttraumatické stresové poruchy, žárlivost, nedůvěra a podobné reakce na zkušenost s nevěrou ve vztahu (Sauerheber a Disque, 2016). Hlavním cílem tohoto výzkumu bylo určit a prozkoumat faktory vedoucí k nevěře v partnerském vztahu, a to z pohledu partnera, jenž se nevěry dopustil. Zaměřovala jsem se jak na samotné faktory a situace, které k nevěře vedly, tak na motivaci jednotlivců, kteří se ve vztahu nevěry dopustili. Zajímá mě jejich názor na to, proč se nevěry dopustili i jak situaci vnímali oni i partner, jestli probíhala následná komunikace s partnerem a případné prozrazení nevěry apod. V rozhovorech se ptám i na následné řešení situace a dopady na vztah, ve kterém se partner nevěry dopustil, avšak tomuto tématu se věnuje kolegyně Šárka Schwarzová, s níž jsme se podílely na sběru dat.

Cílem mé práce je definovat hlavní příčiny a faktory, které k nevěře jednotlivce vedly, a prozkoumat jejich ukotvení z hlediska jejich partnerského vztahu a osobnosti respondenta. Pro tyto účely jsem si definovala několik výzkumných otázek, na které budu hledat odpověď pomocí analýzy rozhovorů. Dále mě bude zajímat, jak se liší příčiny nevěry u obou pohlaví, pokud vůbec a jakým způsobem. Poslední výzkumnou otázku jsem vybrala se zaměřením na celkové zhodnocení nevěry. Tuto otázku se pokusím zodpovědět, protože mne zajímá, zda se názor nebo přesvědčení respondenta ohledně nevěry nějak změnily poté, co se jí sám dopustil a případně musel nést její následky.

Mé výzkumné otázky jsou:

1) Jak si respondenti představují a definují nevěru?

- Tato otázka je pro mě důležitá z hlediska chápání a následného interpretování odpovědí respondentů. To, jak kdo chápe a vnímá nevěru, a co si pod ní představuje významně ovlivňuje zapojení se do samotné nevěry.

2) Jaké jsou hlavní příčiny a faktory vedoucí k nevěře?

- Na tuto výzkumnou otázku budu hledat odpověď pomocí analýzy jejich odpovědí na spokojenost ve vztahu v době, kdy se nevěry dopustili a celkového hodnocení jejich vztahové situace a popisu samotné nevěry.

3) Liší se příčiny nevěry u mužů a u žen a jak?

- U této otázky se chci zaměřit na teorii, kterou jsem zmiňovala výše v teoretické části a tou je, že podle průzkumů se ženy častěji dopustí nevěry z důvodu citového neuspokojení ve vztahu, kde jim častěji chybí přítomnost toho druhého a jeho blízkost. U mužů se častěji uvádí jako příčina k nevěře nedostatek sexuálního uspokojení ve vztahu.

5.2. Výzkumná strategie a výzkumný nástroj

Pro potřeby mého výzkumu jsem si vybrala kvalitativní strategii sběru dat. Tuto metodu jsem vybrala, protože odpovídá cíli mého výzkumu, kterým je proniknutí do příčin a motivací k nevěře ve vztahu a hlubšího poznání prožitků respondenta. Kvalitativní výzkumná metoda umožňuje, aby respondent odpovídal na položené otázky více popisným a rozvitým způsobem z čehož se bude lépe čerpat pro nalezení odpovědí na určené výzkumné otázky (Hendl, 2005). Použitím kvantitativního výzkumu by se sice dala získaná data zobecnit na větší část populace, ale mohlo by dojít k nežádoucí redukci okolností a dat důležitých pro výzkum, tím myslím zejména vlastní pocity a prožívání respondenta, jež se v kvalitativním dotazníku získat nedají.

Jako výzkumný nástroj jsem ve své práci použila polostrukturovaný rozhovor, který byl rozdělen do několika tematických okruhů. *„Polostrukturovaný rozhovor představuje dostatečně flexibilní metodu, která dává respondentovi možnost volně mluvit o tématu, reflektovat svůj postoj k němu a rozvíjet o něm své myšlenky. Současně výzkumník může v reálném čase sledovat, co se v rozhovoru vynořuje, co je významné pro respondenta a zároveň může rozhovor usměrňovat tak, aby se neodchýlil od tématu.“* (Smith, 2004, str. 54).

Při vedení rozhovoru jsem se snažila se okruhů držet, přesto se v rozhovorech vyskytují odchylky, ať už ze strany mé nebo respondentovi, jelikož každá situace, ve kterých

se respondenti dopustili nevěry je jiná, každý respondent odpovídá na otázky po svém a každý popisuje situaci jinak do detailu. Rozhovory byly cca 30 až 60 minut dlouhé.

5.3. Výběr vzorku a prostředí výzkumu

Pro účely výzkumu jsem společně s vedoucí mé práce určila věkovou hranici 18-45 let pro respondenty, kteří se dopustili nevěry ve vztahu, který trval alespoň 3 měsíce. Tato doba byla zvolena proto, aby se jednalo o vztah, pokud možno dlouhodobější, kdy k sobě partneri cítí hlubší city, ne pouze o krátkodobé známosti.

Pro potřeby výzkumu jsem vytvořila letáček, který jsme já i kolegyně Šárka obě sdílely na sociálních sítích, vyvěsily v budově školy apod. Založila jsem e-mailovou adresu, na kterou mne mohli případní zájemci o poskytnutí rozhovoru kontaktovat. Dále jsme oslovily i své okolí a přátele, kteří nám nakonec nejvíce dopomohli k získání dostatečného počtu respondentů. Jedná se o tzv. snowball metodu výběru vzorku pro kvalitativní výzkum. Jde o metodu, při které výzkumníci začínají s malým počtem respondentů, tito respondenti jsou poté požádáni, aby doporučili další kontakty, které splňují kritéria výzkumu a kteří by potenciálně mohli být také jeho účastníky. Tito účastníci pak doporučí další potenciální účastníky a tak dále (Parker, Scott a Geddes, 2019). Měly jsme obecně velký problém s jejich získáním, především kvůli faktu, že se jedná o téma, které je pro většinu osob citlivé, a ne každý je ochotný rozhovor poskytnout.

Konečný vzorek zahrnuje celkem 10 respondentů, z toho 5 heterosexuálních mužů ve věku 22 až 39 let (průměrný věk 28,4 let) a 5 heterosexuálních žen ve věku 21 až 27 let (průměrný věk 24). Jak jsem již zmínila, většinu respondentů jsme získaly díky přátelům, kteří nám dali kontakty na potenciálně vhodné účastníky výzkumu. Na emailovou adresu mne kontaktovali pouze respondenti dva. Po individuální domluvě s respondenty jsme se s nimi poté sešly na nějakém klidnějším místě, např. kavárně, kde nebyl hluk a příliš obsazeno lidmi, kteří by nám rušily při probíhajícím rozhovoru. Volily jsme místa, která nám přišla vhodná i z hlediska příjemného prostředí pro respondenta, aby se cítil komfortně. Jelikož jsme prováděly sběr dat i v době pandemie covid-19, některé rozhovory se odehrály i online formou přes platformu Skype.

Na začátku každého rozhovoru jsem dala respondentovi podepsat informovaný souhlas (příloha č. 1, str. 69) a také jsem ho upozornila, že může kdykoliv svou účast ve výzkumu odvolat, pokud by se necítil při rozhovoru příjemně. Toto se nám naštěstí ani

jednou nestalo a rozhovory jsme i přes občasný počáteční ostych respondentů zvládly vždy bez problémů.

5.4. Popis vzorku respondentů

Respondent	Věk	Student/ pracující	Bydliště	V době rozhovoru je/není respondent ve vztahu	Spokojenost ve vztahu na stupnici 1-10	Jedná se o vztah, ve kterém byl respondent nevěrný – ano/ne
č. 1 Jirka	26 let	pracující	Praha	je ve vztahu	7	ano
č. 2 Václav	39 let	pracující	Praha	je ve vztahu 8 let	6-7	ano
č. 3 Veronika	25 let	studentka	Praha	je ve vztahu 2 roky	8-9	ne
č. 4 Martin	22 let	student	Praha	není ve vztahu půl roku	---	vztah se rozpadl na základě nevěry
č. 5 Pavel	30 let	pracující	Praha	je ve vztahu 3 roky	8	ne
č. 6 Marie	26 let	pracující	Praha	je ve vztahu 1 a čtvrt roku	8	ne
č. 7 Vendula	25 let	studentka	Praha	je ve vztahu 7 let a 7 měsíců	10	ne
č. 8 Nela	23 let	studentka	Praha	není ve vztahu	---	vztah se rozpadl na základě nevěry
č. 9 Zorka	21 let	studentka	Pardubice	je ve vztahu 2 a čtvrt roku	8	ne
č. 10 Jan	25 let	student	Praha	je ve vztahu 2 roky	6	ne

5.5. Struktura rozhovoru

Pro potřeby mé bakalářské práce jsem vytvořila kostru otázek pro polostrukturovaný rozhovor s respondenty. Otázky jsem postupně upravovala a doplňovala podle připomínek mé paní vedoucí paní Mgr. Potyszové. S ní a s Mgr. Klárou Bártovou, Ph. D jsem si poté i

zkusila poprvé techniku vedení rozhovoru samotného. Teprve po nacvičení rozhovoru jsem mohla začít vést rozhovory sama.

Strukturu otázek jsme zvolily tak, aby se začínalo otázkami obecnějšími, které mají respondenta uvést do rozhovoru a zároveň o něm získáme obecné informace. Polostrukturovaný rozhovor začíná obecnými otázkami, kde respondent bydlí, kolik je mu let atd. Poté se přesuneme k otázkám týkajícím se současného partnerského vztahu respondenta, než se postupně dostaneme k otázkám přibližujícím samotnou nevěru a její průběh a případně její dopady. Kompletní polostrukturovaný rozhovor, který jsem při rozhovorech používala, je uveden v Příloze č. 4.

Použité okruhy otázek:

1. *Obecné otázky.* V tomto prvním okruhu jsem se respondenta ptala na jeho věk, kde bydlí a zdali v současnosti studuje nebo pracuje. Dále mne zajímalo, jestli se jedná o první respondentův výzkumný rozhovor a také odkud se o mém výzkumu dozvěděl. To jsem využila zejména pro získávání dalších respondentů. Následovaly otázky, které se již týkaly vztahů respondenta.
2. *Otázky ohledně vztahů respondenta.* V tomto okruhu otázek jsem zjišťovala, jestli je nyní respondent v nějakém vztahu, jak dlouho vztah trvá a jak by hodnotil spokojenost v tomto vztahu na stupnici od 1 do 10. Dále jestli se jedná o vztah, ve kterém se respondent nevěry dopustil nebo nikoli.
3. *Popis vztahu před nevěrou.* V této části jsem respondenta poprosila, aby mi stručně a podle svého popsal vztah, ve kterém se nevěry dopustil. Zajímalo mě, jestli se jednalo o vztah, ve kterém se respondent v současnosti nachází nebo nikoli, před jak dlouhou dobou se nevěry dopustil a po jaké době ve vztahu.
4. *Popis situace.* Zde jsem chtěla, aby mi respondent popsal, jak samotná nevěra probíhala, jaká byla atmosféra ve vztahu, když k ní došlo, jak k ní došlo apod. V této otázce velmi záleželo na povaze, ochotě a schopnostech respondenta vyjádřit své myšlenky a podělit se o ně. U některých respondentů jsem ještě kladla doplňující otázky, pakliže si nebyli jisti, jak moc dopodrobna popis situace požadují. Zjišťovala jsem, čeho přesně se respondent dopustil, co považuje za nevěru. Ptala jsem se také

na to, jestli by respondent dokázal říci, jestli měl nějaké konkrétní důvody a motivy k nevěře a jestli by je dokázal určit.

5. *Řešení situace a důsledek nevěry.* V této části rozhovoru jsem se zaměřovala na otázky, co následovalo po nevěře. Například jestli se partner o nevěře dozvěděl a jak, jak oba partneři celou situaci vnímali, jak probíhala komunikace mezi nimi, vyrovnání se se situací a její společné řešení. Zde jsem se také ptala, jaké měla nevěra dopady na vztah, pokud se na ni přišlo. Zajímalo mě také, jestli se vztah kvůli nevěře rozpadl a jak probíhala případná snaha o jeho záchranu. V části rozhovorů k odhalení nevěry vůbec nedošlo, poté jsem vypustila část otázek týkajících se společného řešení a vyrovnání se situací.
6. *Obecné otázky na závěr.* Na závěr rozhovoru jsem se respondentu ptala na otázky obecné, především co si představí pod pojmem nevěra, nevěra sexuální a emoční, kterou z těchto typů byl hodnotil hypoteticky jako pocitově horší, a se kterou by se snadněji vyrovnal. Dále jestli by se nevěry dopustil znovu, pokud by se ocitl ve stejné situaci a proč. Zpětně jsem se ptala také, jestli respondentovi nevěra něco přinesla a naopak vzala, dále jestli může mít nevěra podle něj dopady jak pozitivní, tak i negativní.

Na úplný závěr jsem se ještě ptala, jestli má respondent něco, co by chtěl k tématu dodat. Zde se většina respondentů nevyjádřila, ale někteří měli připomínky ohledně jejich pohledu na nevěru a její výskyt v jejich okolí apod.

5.6. Nahrávání a přepis rozhovorů

Všechny výzkumné rozhovory s respondenty jsem po nahrání na diktafon v telefonu doslovnou transkripcí přepsala do textového dokumentu Word. „*Transkripce se nazývá proces převodu mluveného projevu z interview nebo ze skupinové diskuse do písemné podoby. Jedná se o časově velmi náročnou proceduru. Pro podrobné vyhodnocení je však transkripce podmínkou.*“ (Hendl, 2005, str. 208). Doslovný přepis znamená, že jsem přepisovala rozhovor kompletní, jak byl nahrán i se všemi hovorovými a nespisovnými výrazy a neverbálními projevy (smích, zaváhání atd.), bez jakékoliv úpravy. Tímto jsem docílila autenticity přepisu, z čehož jsem poté mohla čerpat při analýze dat. Tato metoda mi

umožnila získat úplná data, včetně pocitů respondentů. Poté jsem mohla hledat mezi jednotlivými rozhovory i drobné shody, a naopak odchylky v odpovědích respondentů.

5.7. Etika výzkumu

Jelikož se jedná o rozhovory, které obsahují velmi osobní informace, byli všichni respondenti předem seznámeni s průběhem rozhovoru a s jeho nahráváním. Byl jim k podepsání předložen informovaný souhlas, ve kterém respondent podepisuje souhlas s nahráním a zpracováním získaných dat, a prohlášení o mlčenlivosti a anonymitě ze strany mé jako výzkumníka. Všechna jména respondentů a jiná vlastní jména, která se v rozhovoru objevila, jsou změněna a anonymizována.

Respondenti byli také na samém počátku rozhovoru informováni, že veškerá data, která budou získána v rámci rozhovoru, budou použita pouze pro bakalářskou práci a bakalářskou práci Šárky Schwarzové. Rovněž jsem vždy na počátku rozhovoru respondentu upozornila, že pokud by se cítil nějakou otázkou dotčen nebo se necítil na její zodpovězení, je možné pokračovat bez odpovědi nebo případně celý rozhovor na jeho žádost ukončit. Zmíněné rozhovory obsahují intimní výpovědi respondentů, a proto jsem se rozhodla, že je nebudu k výsledné práci přikládat, aby nemohlo dojít k identifikaci žádného s nich.

6. ANALÝZA DAT A VÝSLEDKY

K analýze získaných dat jsem použila interpretativní fenomenologickou analýzu (interpretative phenomenological analysis, IPA). „*Jedná se o metodu porozumění žité zkušenosti člověka. Jejím prostřednictvím detailně prozkoumáváme, jaký význam respondent přisuzuje jeho prožité zkušenosti, což nám umožní porozumět jeho chápání určité události nebo procesu. Na rozdíl od jiných kvantitativních výzkumných metod, vede IPA k porozumění zkušenosti člověka tak, že zkoumá význam zkušeností člověka v určitých situacích a podmínkách.*“ (Smith, 2017, str. 304).

Analýzu každého rozhovoru jsem prováděla zvlášť, abych zachovala individuální přístup ke každému rozhovoru zvlášť. Rozhovor jsem několikrát prošla a barevně jsem odlišila důležité pasáže a úryvky textu, ve kterých se mi následně lépe hledaly jednotlivé kódy. V rozhovorech jsem si všímala souvislostí anebo naopak odchylek v odpovědích respondentů. Následně jsem nalezením a propojením jednotlivých kódů získala odpovědi na výzkumné otázky. Pro co nejpřesnější zachycení všech podstatných informací v rozhovorech, jsem si každý rozhovor několikrát důkladně přečetla a při analýze jsem se snažila, abych zohlednila opravdu všechny získané informace.

6.1. Odpovědi respondentů

Otázka číslo 1) Jak si respondenti představují a definují nevěru?

Zodpovězení této otázky pro mě bylo podstatné z toho důvodu, že pokud se výzkum zaměřuje na fenomén nevěry, bylo by vhodné nejdříve zjistit, jak respondenti tomuto pojmu rozumí a jak si vysvětlují jeho význam. V následujícím textu proto shrnuji odpovědi jednotlivých respondentů na otázku, jak si představují a jak definují nevěru, a jak rozumí pojmům emoční a sexuální nevěra.

Respondent č. 1 Jirka uvedl, že si nevěru představuje jako čistě sexuální kontakt s jinou osobou mimo vztah, za nevěru naopak nepovažuje líbání a fyzický kontakt jiného typu, například tanec. Na nevěru má silně odlišný názor než jeho přítelkyně, která je podle jeho slov velmi žárlivá a za nevěrné chování považuje téměř jakýkoli fyzický kontakt mimo primární vztah: „... a rád se bavím i s jinejma holkama, což (jméno přítelkyně) logicky vadí, protože hrozně žárlí a jako nechodim kvůli ní ani nějak často ven.“

Sexuální nevěru definoval respondent jako ... *sex, když s někým spíš... čistě jenom jde o to uspokojení jeden druhého*. Pojem emoční nevěra neznal, pokusil se ho ale definovat jako zamilovanost do jiného člověka mimo vztahového partnera, což podle něj zcela jistě povede k ukončení vztahu.

Respondent č. 2 Václav si pod pojmem nevěra představuje situaci, když má jedinec sex s mimopárovým partnerem: ...*když je někdo s někým jiným ve vztahu a do toho má sex s někým jiným mimo*.

Sexuální nevěru definuje jako jakoukoliv formu sexuálního styku, přičemž jde primárně o uspokojení obou jedinců. Jako emoční nevěru chápe zamilování se do jiného partnera mimo vztah, což respondent považuje za horší variantu, protože pokud dojde k navázání jiného než sexuálního vztahu, nemá podle něj primární vztah již budoucnost: ... *v tý sexuální můžeš jakoby přestat a nic se nemusí změnit u vás, ale když chceš být s někým jiným, nebo jako někoho miluješ, tak to je blbý, z toho prostě tak snadno nejde vybruslit...*

Respondentka č. 3 Veronika popisuje nevěru jako zradu člověka, se kterým je jedince ve vztahu, nevěrné chování je podle ní cokoliv, od čeho jedinec čeká, že by se mohlo vyvinout jako vztah. Za nevěru považuje nejen sexuální styk, ale i další typy chování: ... *nemusí podle mě jít jen o sex, ale i nějaký psaní a třeba flirtování...*

Sexuální nevěru vysvětluje jako jakoukoli formu sexuálního uspokojení mimo vztah, zatímco emoční nevěru jako citové upnutí mimo vztah s primárním partnerem. Podle ní se hůře pracuje s nevěrou emoční, protože se podle ní nedá snadno ukončit jako nevěra sexuální: ... *jakože ještě se dá pracovat na nevěře, pokud šlo jen o sex, ale když je někdo už nějak emočně zainvestovanej... nebo aspoň pro mě by to byla asi ta horší možnost*.

Respondent č. 4 Martin si pod pojmem nevěra představuje jakékoliv intimní chování za zády primární partnerky. Za nevěru považuje i například líbání a další fyzické projevy intimity: ... *když prostě s někým něco máš jako spíš fyzicky, ale asi nemusíš mít vyloženě sex, aby se to bralo jako že podvádíš... jakože stačí asi abys byl ve vztahu a choval by ses jakože seš single...*

Sexuální nevěru definuje jako fyzický sexuální kontakt s jiným člověkem, pokud je člověk zároveň ve vztahu s partnerem jiným. Emoční nevěra pro něj znamená udržování druhotného vztahu.

Respondent č. 5 Pavel spatřuje nevěru v sexu s jinou partnerkou mimo vztah. Jako emoční nevěru si představuje nejen sexuální styk s jinou partnerkou mimo vztah, ale zároveň hlubší city a pocit zamilovanosti s partnerovi. Zároveň přikládá důležitost i dlouhodobějšímu prvku: *...když bys podváděl nějak dlouhodobě, jako že bys spal s tou holkou a zároveň jako bys ji měl rád a záleželo by ti na ní asi....* Jako sexuální nevěru vysvětluje čistě sexuální styk mimo vztah.

Respondentka č. 6 Marie považuje za nevěrné chování sexuální vztah, ve kterém hrají roli i city: *... že v tom vztahu pak jako budeš půl roku nebo prostě ne-li rok, a vidíš v tom jakoby nějaký city, tak to je pro mě jakoby ta pravá nevěra.* Podle ní je možné, aby nevěra vztah i zachránila, a to v případě, že již nefunguje po sexuální stránce. Sex je pro ni velmi podstatnou součástí vztahu a pokud ve vztahu nefunguje, má pochopení i pro dopuštění se nevěry: *... možná to, že jako chlap nebo ženská ulítne jednou, to bych dokázala odpustit....*

Sexuální nevěru spatřuje pouze v samotném sexuálním styku: *... vlastně jestli si dám s někým pusou nebo jestli se s někým líbám, tak to mi jako sexuální nevěra úplně nepřijde, ale jakmile tam je jako pohlavní styk, tak to pro mě je ta sexuální.* Emoční nevěra je pro ni udržování bližšího vztahu s mimopárovým partnerem, v tomto vztahu jsou city a emoce a součástí je i trávení času s partnerem. Pro Marii má na vztah větší dopad nevěra emoční, protože se jedná o city, a ne o jednorázovou potřebu, jako u nevěry sexuální a je celkově víc zraňující pro druhého partnera.

Respondentka č. 7 Vendula má osobní názor na nevěru, který se mění s věkem. Myslí si, že nevěra není pouze spojena s komunikací nebo emocionálním propojením s jinou osobou. V moderním světě s technologiemi by podle ní v podstatě každý byl nevěrný: *Hlavně v současném světě moderních technologií to by bylo jako... v podstatě je nevěrnej každej, jestli bysme to měli takhle jako říct jo....* Dále zmiňuje, že když byla mladší, považovala i polibek s někým jiným za nevěru, ale s postupujícím věkem se u ní tato hranice posunula. Myslí si, že určité "úlety" nebo impulzivní chování, například po požití alkoholu, nejsou nevěrou, protože je to pouze projev přirozených pudů a nemá to vliv na kvalitu vztahu nebo na city k partnerovi. Podle ní by nevěra musela být dlouhodobá a zahrnovat jak emocionální, tak fyzickou stránku.

Respondentka vnímá otázku na vysvětlení sexuální nevěry jako složitou a přiznává, že je pro ni těžké popsat, jak ji chápe. Má představu, že sexuální nevěra je spojena s intimním

vztahem s jinou osobou. Nicméně si myslí, že je obtížné úplně oddělit sexuální aspekt od emocionálního, a proto se domnívá, že sexuální nevěra obsahuje vždy i emoce: ... *ten sex sám o sobě je hrozně tak jako intimní věc, že tam nějaký ty pocity prostě vždycky budou....*

Emoční nevěru vysvětluje jako situaci, kdy jedinec sdílí s někým jiným věci, které by měl/a sdílet jen se svým partnerem. Tato situace by pro respondentku představovala jakýsi signál, že něco je špatně. Emoční nevěra podle ní spočívá v tom, že jedinec začíná mít hlubší pocity a sdílí s partnerem mimo vztah více než s partnerem: ... *fakt máš takovou tu touhu s ním sdílet ty věci a touhu s ním prostě třeba někde být...*

Respondentka č. 8 Nela považuje za nevěru jakýkoliv intimní kontakt, například i líbání: *Je to nějaký prostě jako intimní prostě sdílení, a i to беру jako nevěru.* Sexuální nevěru hodnotí jako více zraňující a chápe ji jako sexuální styk s člověkem mimo primární vztah. Emoční nevěra pro ni představuje zamilování a navázání citů k mimovztahovému partnerovi.

Jako horší z hlediska vlivu na primární vztah hodnotí respondentka emoční nevěru, protože ji považuje za více osobní, což je podle ní větší zrada partnera: *Myslím že je to víc takový jako osobní. Že prostě jako vyspat se můžeš s někým jako... ale to že je to jako kvůli citům nebo tak, tak si myslím že to je víc jako... zrada.*

Respondentka č. 9 Zorka vidí nevěru pouze ve fyzické stránce: ... *jakejkoliv druh sexu nebo když se jako už líbají a takhle..., takhle je to pro mě nevěra.* Emoční nevěru popisuje jako navázání bližšího kontaktu s druhou osobou mimo vztah, se kterou se jedinec poté cítí dobře a začne se jí také svěřovat.

Respondent č. 10 Jan chápe nevěru jako situaci, kdy dochází k porušení dohodnutých hranic a věrnosti v partnerském vztahu. Klasickými příklady nevěry jsou pro něj sexuální kontakt s jinou osobou nebo líbání s někým jiným než s primárním partnerem: ... *prostě takový ty klasiky jako s někým se jako vyspat, i se s někým jako líbat, samozřejmě můžem se bavit o nějaký jako hranici, co je horší...* Uvědomuje si zároveň, že nevěra nemusí být omezena pouze na fyzický aspekt, ale může zahrnovat i jiné projevy, jako je sexting nebo aktivní hledání pozornosti mimo vztah. Respondent uznává, že existují různé roviny nevěry, včetně fyzické a emoční, a zdůrazňuje, že je možné diskutovat o tom, co je pro jednotlivé osoby horší nebo jaké jsou individuální hranice v rámci vztahu: ... *samozřejmě jedna rovina je jako fyzická nevěra, druhá je ta emoční, samozřejmě můžeme se tady bavit co je pro koho horší.*

Otázka číslo 2) Jaké jsou hlavní příčiny a faktory vedoucí k nevěře?

Pomocí odpovědí respondentů na tuto otázku se pokusím najít jednotlivé faktory a příčiny, které mohly společně vést k dopuštění se nevěry. Zaměřuji se na spokojenost ve vztahu v době, kdy se jedinci nevěry dopustili a celkového hodnocení jejich vztahové situace a popisu samotné nevěry.

Respondent č. 1 Jirka spatřuje hlavní příčinu své nevěry v partnerčině neustálém žárlení a častých hádkách. Ve vztahu s partnerkou je 5 let, nevěry se dopustil po 3 letech. Jako motiv nevěry uvádí potřebu mít chvíli klid a nalezení chvilkového porozumění s jinou ženou: ... *no, byl jsem asi naštvanej z domova, protože na mě (jméno) zase měla nějaký řeči a mě to už nebavilo, tak jsem chtěl chvíli klid od ní a byl jsem rád, že se se mnou baví někdo, kdo mi nic furt nevyčítá....* Přestože ve své odpovědi zmiňuje alkohol, nevidí ho jako hlavní příčinu nevěry: ... *pil jsem dost celkem, ale věděl jsem o sobě a zvládal jsem se ovládat...* Nevěry se dopustil s náhodnou známostí a několikrát se ještě opakovala. Jako příčinu a motiv uvádí napjatou atmosféru ve vztahu s partnerkou a potřebu klidu a pochopení ve vztahu.

Respondent č. 2 Václav je ve vztahu s partnerkou již 8 let. Nevěry se dopustil poprvé po cca 4 letech a poté se to ještě několikrát opakovalo. Jako největší a zároveň jedinou příčinu své nevěry uvádí potřebu sexuálního uspokojení, které se mu nedostává v jeho primárním vztahu. Nevěra je v jeho případě opakovaná a pokaždé s jinou ženou. Sám říká, že nevěra je pro něj jen určitým způsobem naplnění jeho sexuálních potřeb: ... *mám určitý potřeby, který v tom vztahu prostě nemám naplněný, jak bych potřeboval a chtěl....*

Přestože se pokoušel několikrát s partnerkou jeho potřebu probrat a zkusit problém vyřešit, nesetkal se s pochopením: ... *když se to snažíš řešit, jako já se snažil, tak jako pak jsem si přišel už fakt bezmocnej a zase doprošovat se to není můj styl. Ten sex je prostě důležitá součást vztahu....* O vztah nechce přijít, z ostatních hledisek se v něm cítí šťastně: ... *vždycky jde jen o jednu věc v tomhle z mojí strany. Je to určitě lepší, než nějak bořit ten vztah co mám... je to fakt o tom jednom, jednorázově....* Nevěru bere pouze jako prostředek k získání toho, co mu ve vztahu chybí. Zároveň dodává, že díky jeho zaměstnání, má více příležitostí se seznamovat s potenciálními novými partnerkami a tím pádem i možnost k další nevěře: ... *právě i díky mojí práci ...kde se mám možnost stýkat s hodně lidma a i se ženskýma... ono jich bylo víc, ale vždycky jde jen o jednu věc v tomhle z mojí strany....*

Respondentka č. 3 Veronika byla nevěrná ve svém druhém vztahu, když jí bylo 19 let. Sama zmiňuje, že se nevěry dopustila zejména ze zvědavosti, a to po roce vztahu. Její motivací k nevěře byla asi zejména touha zkoušet nové věci: *... já byla taková, že jsem chtěla zkoušet nový věci pořád, ale no neměla sem být ve vztahu vůbec...*

Partnera, se kterým byla nevěrná poznala na brigádě, tedy i příležitost v jejím případě hrála roli. Jakémukoliv intimnímu kontaktu nejdříve odolávala, ale nakonec mezi nimi došlo k sexuálnímu styku, a to zejména z důvodu vzájemné přitažlivosti. Podle jejích slov se nevěry dopustila zejména ze zvědavosti, ale poté ji připadalo, že to bylo spíše zbytečné a znovu by se nevěry již nedopustila: *Asi určitě bych se teď zachovala jinak a nepodvedla, bylo to nakonec zbytečný no....*

Respondent č. 4 Martin se dopustil nevěry v dlouholetém vztahu, který byl jeho prvním vztahem. Se svou bývalou partnerkou byli ve vztahu od střední školy a jejich vztah prošel proměnou, když se oba dostali na vysokou školu. Jako příčinu ke své nevěře uvádí několik faktorů, jako například odcizení, nuda a nezájem ze strany partnerky: *... se začneš tak nudit, nebo to se nám stalo, že jsme večer šli spát a nebylo to tam už mezi náma, to hezký, co dělá ten vztah prostě... nevim, začal sem se cítit tak jako že spolu nechodíme, jen bydlíme, jako spolubydlící....*

Nevěry se dopustil po nějaké době, co už vztah podle něj nebyl jako dřív a zamilovanost celkově vyprchala, společně se vzrušením a od partnerky již necítil zájem o něj: *... já nemyslim jen sex, ale i zájem o toho druhýho.* Jednalo se o nevěru jednorázovou, přičemž se opil v klubu s kamarády a poté se dopustil nevěry se ženou, kterou potkal v klubu. Podle jeho slov by k nevěře nedošlo, pokud by byl ve svém vztahu spokojený: *... já vim, že kdyby to bylo doma v pohodě, tak mě to ani nenapadne.* Další faktor, který dopomohl k nevěře je podle něj alkohol. Kdyby ten večer tolik nepil, nevěry by se nejspíše nedopustil.

Respondent č. 5 Pavel byl nevěrný ve vztahu po 3 letech. Byl to jeho první vážnější vztah, kdy s partnerkou i bydlel. Nevěry se dopustil pouze jednou. Příčinu nevěry nevidí ve vztahu samotném, podle něj mu ve vztahu nic nechybělo. Nevěra se odehrála po oslavě, kdy byl pod vlivem alkoholu. Neuvádí žádný motiv pro dopuštění se nevěry: *... to není těžký, nebo jako já neměl žádněj motiv nebo tak... jestli jsem to plánoval... to ne, byla to prostě taková blbá náhoda, nebo situace.*

Respondentka č. 6 Marie byla ve vztahu celkem 4 roky, nevěrná byla po roce a půl vztahu. S bývalým přítelem se po 3 letech rozešli a znovu se k sobě vrátili, ve vztahu ale spokojená nebyla. Byla to její první láska, ve vztahu ji ale chyběla partnerova přítomnost, blízkost a pozornost: *... asi jsem se necítila dostatečně milovaná, žádaná a nechtěl moc jako mi přišlo trávit třeba se mnou čas....* Po rozchodu se k sobě s partnerem vrátili, ale podle jejích slov se nic na vztahu nezměnilo, což bylo poté příčinou nevěry: *... zase jsme se vrátili dohromady, protože sliboval že to bude jiný a nebylo. Proto jsem pak možná dělala ty věci, který jsem dělala....*

Mariina nevěra spočívala v internetové komunikaci s jinými muži mimo vztah a poté přerostla i v sexuální styk s nimi. Jednalo se o několik nevěř kratšího trvání, ta první se stala poté co se s přítelem pohádali. Nevěru ale nepřičítá chvilkové nespokojenosti ve vztahu. Nevěr se dopouštěla kvůli nedostatku partnerovi pozornosti, lásky a nezájmu o ni: *... věděla jsem, že na mě jakoby prostě kašle a řekla jsem si, no dobře mu tak, nebo něco takovýho....*

Respondentka č. 7 Vendula se dopustila nevěry ve svém prvním vztahu, který trval rok a půl. Jelikož se jednalo o její první vztah, neměla ještě sama se sebou nastavené hranice, což dopomohlo i celkové nejistotě ohledně vztahu, ve kterém měla pocit, že jí něco chybí: *... jako nedával mi úplně asi to co by tak jako měl člověku dávat řekněme jo, že... no prostě první vztah....* Ve vztahu ji chyběla i podpora, která se jí dostala od partnera, se kterým se poté dopustila nevěry: *... já jsem od toho kluka měla dost jako třeba velkou podporu, velký pochopení vlastně, kterou já jsem v tu chvíli v tom vztahu tak nějak jako necítila....*

Jako příčinu své nevěry tedy označuje několik faktorů dohromady. Zejména se jednalo o pochopení a podporu, kterou od partnera nedostávala. Podle ní nehrálo roli z její strany sexuální uspokojení, šlo z její strany o nalezení někoho, kdo ji chápal a rozuměl jí. *... hlavně jakoby to že tě v tu chvíli někdo chápe a ten kdo tě chápe není ten, s kým si....* Jako další faktor respondentka uvádí, že to pro ni byla příležitost, jak poznat lépe sama sebe a nevěru hodnotí jako zajímavou zkušenost. Její nevěra byla silněji založená na emocích a nejednalo se jen o náhodnou známost.

Respondentka č. 8 Nela byla nevěrná ve vztahu, který trval přibližně rok. Nejednalo se o nevěru založenou pouze na fyzickém kontaktu, významnou roli hrály city a také alkohol: *... sme si tak povídali, pak sme samozřejmě taky pili a pak to nějak z toho vyplynulo....* Jednalo se o jednorázovou nevěru, kterou partnerovi poté přiznala. Jako příčiny nevěry uvádí hádku s partnerem, alkohol a také celkovou příležitost.

Respondentka č. 9 Zorka se dopustila nevěry po roce a půl ve vztahu, který celkem trval 4 roky. Problém v jejich vztahu spatřovala v pasivitě jejího partnera, měla pocit, že ji celkově ve vztahu něco chybí: *... jsem spíš byla tak nějak aktivní jako já a dost věcí mi tam asi jako chybělo.* Nevěrná byla vícekrát s jinými partnery.

Celkově ale vinu nepřisuzuje vztahu nebo nespokojenosti v něm, spíše příležitosti, která se ji naskytla v danou chvíli: *... nemyslím si úplně že by to bylo jako v tu chvíli, že bych byla jako nějak nespokojená po tom roce a půl, ale že spíš to jako tak vyplynulo z té situace...* Přítel se o nevěře nedozvěděl a podle ní neměla na vztah ani žádné dopady.

Respondent č. 10 Jan byl nevěrný ve svém prvním vztahu, který celkově trval 7 let. Nejednalo se o nevěru, kdy by se dopustil sexuálního styku, šlo spíše o citové pouto s dlouholetou kamarádkou, ke které cítil náklonost a sympatie. Příčinu nevěry spatřuje v nespokojenosti ve svém tehdejší vztahu, kdy mu vadil zejména přístup partnerky k problémům, které se v jejich vztahu vůbec neřešily *... nějak se to tak stalo a bylo to spíš jako z nespokojenosti z toho aktuálního vztahu... byl to vztah, jak to tak u těch mladistvých vztahů bývá, kde se jako nic neřešilo, mě to hrozně štválo....*

Respondent uvádí, že doufal, že nevěrou se třeba jeho problémy vyřeší, že přiměje primární partnerku k zájmu o řešení problémů. Další příčinou byl také alkohol: *... takže to je jedna část, pak k tomu určitě trochu ved jako alkohol, ten tomu jako rozhodně pomoh ale rozhodně to nebyla jako velká část....* Zároveň cítil k mimopárové partnerce výrazné sympatie a k nevěře dopomohlo i to, že zjistil, že tyto sympatie jsou opěťované. Nešlo podle něj o fyzickou atraktivitu, tak jako o emoční vztah a city.

Otázka číslo 3) Liší se příčiny nevěry u mužů a u žen a jak?

U této otázky porovnávám získané příčiny mezi pohlavími. Protože mám podobnější rozbor odpovědí již u otázky 2), vypisuji zde jen ty nejpodstatnější a shrnuté faktory u každého jedince.

Muži

Respondent č. 1 Jirka – časté hádky ve vztahu, alkohol, příležitost

Respondent č. 2 Václav – potřeba sexuálního uspokojení, příležitost

Respondent č. 4 Martin – rutina ve vztahu, nedostatek citů ve vztahu, alkohol, příležitost

Respondent č. 5 Pavel – atraktivita mimovztahové partnerky, příležitost, alkohol

Respondent č. 10 Jan – nespokojenost ve vztahu, atraktivita a alkohol

Ženy

Respondentka č. 3. Veronika – touha zkusit něco nového, příležitost

Respondentka č. 6 Marie – nedostatek pozornosti, časté hádky, potřeba podpory od partnera

Respondentka č. 7 Vendula – nedostatečné uspokojení ve vztahu, nevěra jako zajímavá zkušenost

Respondentka č. 8 Nela – hádka, alkohol, příležitost

Respondentka č. 9 Zorka – převážně příležitost, ale také zvědavost

6.2. Zodpovězení výzkumných otázek

1) Jak si respondenti představují a definují nevěru?

V rozhovorech jsem se každého respondenta zeptala, jak by vysvětlil pojem nevěra a co si pod ním představí. Většina respondentů se shodla na tom, že se jedná o nějaký typ chování, při kterém jedinec udržuje specifický kontakt s jiným partnerem, než se kterým je ve vztahu. Jako čistě sexuální chování vnímají nevěru jen mužští respondenti (1, 2, 5). Další respondenti (4, 8, 9) chápou nevěru jako jakýkoliv intimní fyzický kontakt, který není uskutečňován s vztahovým partnerem, podle nich nevěra zahrnuje i líbání aj.

Respondentky 6 a 7 spatřují nevěrné chování jako kombinaci emocí a fyzického kontaktu s osobou mimo vztah. Nevěru můžeme definovat i jako zradu nebo porušení určité dohody mezi partnery, přičemž se nemusí jednat jen o fyzický kontakt (3, 10).

2) Jaké jsou hlavní příčiny a faktory vedoucí k nevěře?

Přestože každá nevěra je jiná, odpovědi respondentů se ve výsledku příliš nelišily. Často opakovanými faktory byla příležitost, tzn. čas a místo, které nějakým způsobem přispělo

k uskutečnění nevěry, stejně jako blízkost a přítomnost atraktivního jedince, se kterým se respondenti nevěry dopustili (3, 4, 6, 7, 8, 19). Několik respondentů také uvedlo, že faktorem, který k nevěře svým způsobem dopomohl, byl alkohol, z toho respondenti (4, 6, 10) uvedli, že přisuzují nevěru alkoholu z větší části.

Faktorem pocházejícím ze vztahu samotného byly nejčastěji potřeba pozornosti, blízkosti, podpory a pochopení od primárního partnera (1, 2, 5, 9, 10) a nedostatečná komunikace (2, 5). Dalším faktorem pramenícím ze vztahu byla rutina a nuda v primárním vztahu (resp. 2, 3, 5, 9, 10), přičemž respondenti (č. 2, 3, 9) vnímali nevěru jako zajímavou zkušenost. Pouze respondent č. 8 uvedl, že příčinou jeho nevěry je u něj nedostatek sexuálního uspokojení. Emoční vztah k jedinci, se kterým se nevěry dopustili uvedli jako příčinu respondenti č. 2 a č. 5.

Respondenti č. 2, 5, 9 uvedli, že vidí možnou příčinu nevěry v tom, že se jednalo o jejich první vztah, kdy ještě přesně nevěděli, co od vztahu čekají a nevěry se tak dopustili zejména ze zvědavosti, co to vlastně znamená být nevěrný.

3) Liší se příčiny nevěry u mužů a u žen a jak?

Ze získaných odpovědí je zřejmé, že se příčiny nevěry lišily mezi pohlavími ve většině faktorů. Například příležitost jako faktor uváděli respondenti obou pohlaví stejně často, podobně jako alkohol. Ženy poté častěji spatřovaly důvod nevěry v nedostatku pochopení a blízkosti partnera a celkového emočního neuspokojení ze vztahu. Také ale některé respondentky uvedly (2, 3, 9), že se nevěry dopustily ze zvědavosti, či potřeby zkusit něco jiného a nového, což neuvedl ani jeden mužský respondent.

Naproti tomu muži (5, 6, 7, 8) častěji zmiňovali přitažlivost a chvilkové vzplanutí jako faktor, který dopomohl k nevěře. Respondent č. 8 uvedl jako příčinu nevěry nedostatek sexuálního uspokojení. Respondent č. 6 poté vnímá jako jediný faktor náhodu a jako jediný respondent zároveň nevidí příčinu své nevěry ve vztahu.

7. DISKUZE

Hlavním cílem této práce bylo prozkoumat příčiny a faktory vedoucí k dopuštění se nevěry v partnerském vztahu. Pro to, abych mohla příčiny zjišťovat, musela jsem nejdříve od respondentů zjistit, jak vlastně nevěru a nevěrné chování popisují a chápou. Pro tento účel jsem si definovala celkem tři výzkumné otázky, na které jsem získala odpovědi na základě analýzy výzkumných rozhovorů. Pro účely této bakalářské práce jsem uskutečnila výzkumné rozhovory s heterosexuálními muži i ženami ve věku 21 až 39 let. V celkem šesti okruzích výzkumných otázek jsem postupně zjišťovala, jak vypadal respondentův vztah před nevěrou, jaké byly jeho motivace a příčiny k dopuštění se nevěry, jak celou situaci poté řešil a jaké měla nevěra dopady na něj a na vztah. Přičemž já jsem pro svou práci využila zejména poznatky z prvního až čtvrtého okruhu.

Co se týká definování nevěry jako takové, na což jsem se zaměřila ve výzkumné otázce č. 1), tak se odpovědi respondentů vesměs shodovaly s definicemi od teoretiků, například že nevěra je kombinací sexuálního a emocionálního chování, do kterého se jedince zapojuje s jiným než párovým partnerem (Glass, 2002). Respondenti zmiňovali i další znaky nevěry jako je utajování mimopartnerského kontaktu s jiným jedincem (Pittman, 2005) a i porušení dohodnutých nastavených pravidel pro vztah (Lusterman, 2010). Nevěru emoční a sexuální většina respondentů identifikovala a definovala podobně jako předchozí výzkumy (např. Guitar a kol., 2017). Někteří měli větší problém s definicí nevěry emoční, protože nedokázali pod tento pojem zařadit žádné konkrétní chování. Za nevěrné chování někteří respondenti nepovažovali ani například líbání, jejich chápání nevěry se omezovalo pouze na sexuální styk.

Ve druhé výzkumné otázce jsem se již zaměřila na stěžejní problém práce, a to zkoumání příčin, které u daných respondentů vedly k nevěře ve vztahu. U této otázky jsem často dostávala odpovědi, které vycházely z teoretických základů první části mé práce. Z analýzy výzkumných rozhovorů vyplynulo, že největší vliv na jedincovu nevěru má jeho současný vztah, ve kterém se nevěry dopustil. Toto zjištění odpovídá předchozím výzkumům, kdy bylo zjištěno, že zejména pak celková nespokojenost ve vztahu často vede k nevěře (Atkins, Baucom, a Jacobson, 2001). Téměř každý respondent uvedl, že se v jeho vztahu vyskytly problémy například s komunikací a vzájemnou blízkostí ve vztahu, přičemž to také označil za jeden z možných problémů, proč se nevěry dopustil. Co se týká sexuální nespokojenosti, kterou zmiňuje Kristen a kol. 2011, pro respondenty se nezdála být jako jedním z důležitých faktorů. Zvýšenou sexuální potřebu zmínil pouze jeden respondent, což

by odpovídalo výzkumu z roku 2000 (Liu), který zjistil, že se tito jedinci pravděpodobněji dopustí nevěry.

Za nejspíše úplně nejčastější příčinu, která vedla k dopuštění se nevěry, uváděli respondenti alkohol. Pod vlivem alkoholu jedinec ztrácí zábrany a je komunikativnější, v kombinaci s příležitostí a třeba ještě se vztahovými problémy s primárním partnerem, se jedná o velice pravděpodobnou situaci k nevěře (Graham a Fincham, 2016). Jsou zde také faktory, které jsem popsala v teoretické části, ale které jsem u respondentů nezaznamenala. Jedná se zejména o faktory rodinné a faktory osobnostní, které souvisejí s povahou jedince a jeho osobnostními rysy a role attachmentu. Tyto faktory se neprokázaly možná proto, že v polostrukturovaném rozhovoru již nebyl prostor zkoumat rodinnou historii respondenta anebo jeho osobnostní faktory. Nejvíce se tak potvrdily faktory situační a faktory vztahové jako ty, které u respondentů vedly k nevěře.

V poslední výzkumné otázce jsem zjišťovala, jestli existuje nějaký rozdíl mezi faktory a příčinami nevěry u mužů a u žen. Z výzkumu vyplynulo, že faktory se až na pár výjimek příliš neliší. Obě pohlaví zmiňovala problémy ve vztahu a celkovou vztahovou nespokojenost jako faktor, který je nejvíce ovlivnil to, že se nevěry dopustili. To se shoduje s výzkumem Atkinse a kol. (2001), kde uvádí rovněž vztahové problémy jako příčinu nevěry ve vztahu. Sexuální spokojenost ve vztahu jako faktor se poté nepotvrdila, podle dřívějšího výzkumu (např. Kristen a kol., 2011). Důvodem může být i to, že někteří respondenti neodpovídali ohledně sexuální stránky vztahu příliš konkrétně, nejspíš z důvodu studu. Ženy častěji zmiňovaly potřebu partnerova pochopení a porozumění, což žádný mužský respondent nezmínil. Mužští respondenti naopak přikládají velký význam příležitosti a také atraktivitě jedince, se kterým se nevěry dopouštějí, což u žen nebyl jeden z faktorů. Alkohol a jeho vliv na nevěru uváděla obě pohlaví jako faktor stejně významný a častý.

7.1. Limity výzkumu

Výzkum byl limitován jak počtem jeho respondentů, tak náročností výběru vhodného vzorku, vzhledem k tomu, že jsem zkoumala pouze respondenty, kteří se nevěry přímo dopustili. Jednalo se ve většině případů o muže a ženy podobného věku a většinou šlo o studenty, což je další faktor, jež mohl výsledky výzkumu ovlivnit. Pokud bych zkoumala i jiné věkové skupiny a zahrнула i víc pracujících respondentů, výsledky by se nejspíš mohly

trochu lišit, protože vzhledem k zvýšeným sexuálním příležitostem a normalizaci nezávazného sexuálního chování studentů je pravděpodobnější, že úroveň závazku bude nižší než u jedinců starších (Shimberg, Josephs a Grace, 2016). Ohledně jednotlivých výpovědí respondentů musím jako limit a možné zkreslení výzkumu uvést fakt, že všechny odpovědi jsou vždy ovlivněny subjektivním pohledem a prožitkem jednotlivce, data získaná z rozhovorů proto někdy nemusí zcela odpovídat realitě nebo nemusí být přesná. Přestože se však jedná o velmi osobní a často tabuizované téma, většina respondentů neměla problém s tím se o své zkušenosti podělit, což mne samotnou překvapilo.

Co se týká limitu výzkumu na mé straně, jako straně výzkumníka, musím konstatovat, že jsem měla obavy z toho, že budu zaujatým způsobem hodnotit odpovědi respondentů. Jednalo se především o styl pokládání otázek během rozhovoru, kdy jsem zpočátku měla problém se dotazovat tak, aby nebyl zřejmý můj vlastní názor a respondenta jsem nějakým způsobem neovlivňovala. S tím mi pomohla vedoucí mé práce, Mgr. Kateřina Potyszová a také Mgr. Klára Bártová, Ph.D., se kterými jsem měla možnost si vyzkoušet techniku vedení rozhovoru, aby se zamezilo nežádoucímu vlivu na odpovědi respondentů. Nicméně se jedná první o mnou vedený výzkum, což může také představovat limit, oproti výzkumům vedených zkušenými výzkumníky.

7.2. Návrhy na další zkoumání

Většina průzkumů, které byly na téma nevěry provedeny, byla realizována kvantitativní metodou, což nám sice lépe přiblíží výskyt zkoumaného fenoménu ve společnosti, ale tyto studie mají velice malou vypovídající hodnotu ohledně postojů a prožívání situací u jednotlivých respondentů. V dalších výzkumech bylo by vhodné se zaměřit na chápání a prožívání nevěry v různých typech vztahů, například jestli se příčiny nějak liší v manželství a v nesezdaném vztahu. Další zkoumání motivací a příčin k nevěře v různých vztazích by opět mohlo společnost posunout k lepšímu porozumění nevěře samotné.

Ideální by také bylo, aby se data pro další výzkumy sbírala od většího vzorku respondentů, kteří se nacházejí v různých typech různě dlouho trvajících vztahů. Dále by bylo vhodné, aby výzkumy probíhaly, pokud možno ve všech věkových a socioekonomických vrstvách a skupinách. To by mohlo minimalizovat nežádoucí nepřesnosti ve výsledcích.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo prozkoumat chápání a prožívání nevěry z pohledu nevěrných jedinců a zaměřit se zejména na příčiny a faktory, které ji způsobují. V teoretické části práce jsem se zabývala definováním nevěry a jejími typy, nevěrou sexuální a emoční a definicí i těchto dvou pojmů, které byly důležité pro celou práci. Dále jsem se zabývala prevalencí nevěry, tedy jejím výskytem a jak se její výskyt liší mezi muži a ženami. Dvě kapitoly byly věnovány i postojům k nevěře, přičemž ve druhé se věnuji rozdílům v postoji a pohledu mezi muži a ženami, na základě evoluční teorie a dalších novějších teorií. Nakonec jsem se zaměřila na stěžejní část mé práce, ve které jsem definovala několik okruhů faktorů a motivací, které v různé intenzitě ovlivňují výskyt nevěry. V poslední kapitole teoretické části zmiňuji důsledky na jedince i na vztah, které může nevěra a její odhalení mít.

V empirické části jsem si definovala tři výzkumné otázky, které jsem poté zodpověděla pomocí analýzy odpovědí respondentů. Mezi jednotlivými odpověďmi respondentů jsem nakonec rozpoznala několik častěji se opakujících faktorů a příčin, které u nich vedly k nevěře. Většina faktorů ukotvených v teoretické části se vyskytuje i v části empirické, například faktory vztahové a příležitost k nevěře.

Co se týká rozdílů mezi muži a ženami, tak se zdá, že tyto rozdíly nejsou nijak výrazné. Obě pohlaví uváděla jak sexuální, tak emoční stránku nevěry jako rozhodující pro dopuštění se nevěry, což odporuje názorům, že ženy se častěji dopouštějí nevěry emoční, a to z důvodu nedostatku emočního uspokojení v primárním vztahu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Abrahamson, I., Hussain, R., Khan, A., & Schofield, M.J. (2012). What helps couples rebuild their relationship after infidelity? *Journal of Family Issues*, 33, 1494–1519.

Ainsworth, M. D. S. (1978). The Bowlby-Ainsworth attachment theory. *Behavioral and brain sciences*, 1(3), 436-438.

Allen, E. S., & Atkins, D. C. (2005). The multidimensional and developmental nature of infidelity: Practical applications. *Journal of clinical psychology*, 61(11), 1371-1382.

Allen, E. S., & Baucom, D. H. (2006). Dating, marital, and hypothetical extradyadic involvements: How do they compare?. *Journal of Sex Research*, 43(4), 307-317.

Allen, E. S., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Loew, B., & Markman, H. J. (2012). The effects of marriage education for army couples with a history of infidelity. *Journal of Family Psychology*, 26(1), 26.

Amato, P. R., & Previti, D. (2003). People's reasons for divorcing: Gender, social class, the life course, and adjustment. *Journal of family issues*, 24(5), 602-626.

Amato, P. R., & Rogers, S. J. (1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 612-624.

Apostolou, M., & Panayiotou, R. (2019). The reasons that prevent people from cheating on their partners: An evolutionary account of the propensity not to cheat. *Personality and Individual Differences*, 146, 34-40.

Apostu, I. (2016). The two dimensions of infidelity. *Postmodern Openings*, 7(2), 167-178.

Atkins, D. C., Baucom, D. H., & Jacobson, N. S. (2001). Understanding infidelity: correlates in a national random sample. *Journal of family psychology*, 15(4), 735.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Barta, W. D., & Kiene, S. M. (2005). Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(3), 339-360.

Baucom, D. H., Gordon, K. C., Snyder, D. K., Atkins, D. C., & Christensen, A. (2006). Treating affair couples: Clinical considerations and initial findings. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 20(4), 375-392.

Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2004). Sexual economics: Sex as female resource for social exchange in heterosexual interactions. *Personality and social psychology review*, 8(4), 339-363.

Belsky, J. (1990). Children and marriage. In F. D. Fincham & T. N. Bradbury (Eds.), *The psychology of marriage* (pp. 172–200). New York: Guilford Press.

Blow, A. and Hartnett, K. 2005. Infidelity in long-term committed relationships I: A methodological review. *Journal of Marital and Family Therapy*.

Blumstein, P., & Schwartz, P. (1983). *American couples*. Morrow.

Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of personality*, 65(1), 107-136.

Bowlby, J. (1973). Attachment and loss. Volume II. Separation, anxiety and anger. In *Attachment and loss. volume II. Separation, anxiety and anger* (pp. 429-p).

Bozoyan, C., & Schmiedeberg, C. (2022). What is Infidelity? A Vignette Study on Norms and Attitudes toward Infidelity. *The Journal of Sex Research*, 1-10.

Brines, J., & Joyner, K. (1999). The ties that bind: Principles of cohesion in cohabitation and marriage. *American sociological review*, 333-355.

Brown, E. M. (2001). *Patterns of infidelity and their treatment* (2nd ed.). Philadelphia, PA: Brunner-Routledge.

Bryant, C. M., & Conger, R. D. (2002). An intergenerational model of romantic relationship development. In A. L. Vangelisti, H. T. Reis, & M. A. Fitzpatrick (Eds.),

Stability and change in relationships (pp. 57– 82). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Burdette, A. M., Ellison, C. G., Sherkat, D. E., & Gore, K. A. (2007). Are there religious variations in marital infidelity?. *Journal of Family Issues*, 28(12), 1553-1581.

Buss, D. M. (2018). Sexual and emotional infidelity: Evolved gender differences in jealousy prove robust and replicable. *Perspectives on Psychological Science*, 13(2), 155-160.

Buunk, B. (1980). Sexually open marriages: Ground rules for countering potential threats to marriage. *Alternative Lifestyles*, 3(3), 312-328.

Buunk, B. P. (1995). Sex, self-esteem, dependency and extradyadic sexual experience as related to jealousy responses. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(1), 147-153.

Cano, A., & O'Leary, K. D. (2000). Infidelity and separations precipitate major depressive episodes and symptoms of nonspecific depression and anxiety. *Journal of consulting and clinical psychology*, 68(5), 774.

Choi, K. H., Catania, J. A., & Dolcini, M. M. (1994). Extramarital sex and HIV risk behavior among US adults: Results from the National AIDS Behavioral Survey. *American Journal of Public Health*, 84, 2003–2007.

Conley, T. D., Moors, A. C., Matsick, J. L., & Ziegler, A. (2013). The fewer the merrier?: Assessing stigma surrounding consensually non-monogamous romantic relationships. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 13(1), 1-30.

Coop Gordon, K., & Mitchell, E. A. (2020). Infidelity in the Time of COVID-19. *Family process*, 59(3), 956-966.

Cui, M., & Fincham, F. D. (2010). The differential effects of parental divorce and marital conflict on young adult romantic relationships. *Personal relationships*, 17(3), 331-343.

Cui, M., Conger, R. D., Bryant, C. M., & Elder Jr, G. H. (2002). Parental behavior and the quality of adolescent friendships: A social-contextual perspective. *Journal of marriage and family*, 64(3), 676-689.

DeSteno, D. A., & Salovey, P. (1996). Evolutionary origins of sex differences in jealousy? Questioning the “fitness” of the model. *Psychological Science*, 7(6), 367-372.

DeSteno, D., Bartlett, M. Y., Braverman, J., & Salovey, P. (2002). Sex differences in jealousy: Evolutionary mechanism or artifact of measurement? *Journal of personality and social psychology*, 83(5), 1103.

Dimitrová, M. (2007). Manželství a jeho význam v pojetí české veřejnosti. *Naše společnost*, 5(2), 30-37.

Doucet, J., & Aseltine Jr, R. H. (2003). Childhood family adversity and the quality of marital relationships in young adulthood. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(6), 818-842.

Dreznick, M. T. (2002). *Sexual and emotional infidelity: A meta-analysis*. State University of New York at Albany.

Drigotas, S. M., & Barta, W. (2001). The cheating heart: Scientific explorations of infidelity. *Current directions in psychological science*, 10(5), 177-180.

Druckerman, P. (2008). *Lust in translation: Infidelity from Tokyo to Tennessee*. Penguin.

Emmers-Sommer, T. M., Warber, K., & Halford, J. (2010). Reasons for (non) engagement in infidelity. *Marriage & Family Review*, 46(6-7), 420-444.

Forste, R., & Tanfer, K. (1996). Sexual exclusivity among dating, cohabiting, and married women. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 33-47.

Forste, R., & Tanfer, K. (1996). Sexual exclusivity among dating, cohabiting, and married women. *Journal of Marriage and the Family*, 33-47.

Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of general psychology*, 4(2), 132-154.

Furger, F. (2003). Etika seberealizace, osobních vztahů a politiky. Academia.

Furman, W., & Hand, L. S. (2006). The slippery nature of romantic relationships: Issues in definition and differentiation. *Romance and sex in adolescence and emerging adulthood: Risks and opportunities*, 11, 171-178.

Gerson, M. J. (2011). Cyberspace betrayal: Attachment in an era of virtual connection. *Journal of family psychotherapy*, 22(2), 148-156.

Glass, S. P. (2002). Couple therapy after the trauma of infidelity.

Glass, S. P., & Wright, T. L. (1985). Sex differences in type of extramarital involvement and marital dissatisfaction. *Sex Roles*, 12, 1101-1120.

Glass, S. P., & Wright, T. L. (1988). Clinical implications of research on extramarital involvement.

Glass, S. P., & Wright, T. L. (1992). Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of sex Research*, 29(3), 361-387.

Goldberg, L. R. (1990). An alternative" description of personality": the big-five factor structure. *Journal of personality and social psychology*, 59(6), 1216.

Graham, S. M., Negash, S., Lambert, N. M., & Fincham, F. D. (2016). Problem drinking and extradyadic sex in young adult romantic relationships. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35(2), 152-170.

Green, M. C., & Sabini, J. (2006). Gender, socioeconomic status, age, and jealousy: Emotional responses to infidelity in a national sample. *Emotion*, 6(2), 330.

Guitar, A. E., Geher, G., Kruger, D. J., Garcia, J. R., Fisher, M. L., & Fitzgerald, C. J. (2017). Defining and distinguishing sexual and emotional infidelity. *Current Psychology*, 36, 434-446.

Hall, J. H., & Fincham, F. D. (2006). Relationship dissolution following infidelity: The roles of attributions and forgiveness. *Journal of social and clinical psychology*, 25(5), 508-522.

Hall, J. H., & Fincham, F. D. (2009). Psychological distress: Precursor or consequence of dating infidelity? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35(2), 143-159.

Hall, J. H., Fals-Stewart, W., & Fincham, F. D. (2008). Risky sexual behavior among married alcoholic men. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 287–292

Hansen, G. L. (1987). Extradyadic relations during courtship. *Journal of Sex Research*, 23, 382–390.

Haritaworn, J., Lin, C. J., & Klesse, C. (2006). Poly/logue: A critical introduction to polyamory. *Sexualities*, 9(5), 515-529.

Harris, C. R. (2003). Factors associated with jealousy over real and imagined infidelity: An examination of the social-cognitive and evolutionary psychology perspectives. *Psychology of Women Quarterly*, 27(4), 319-329.

Harris, C. R., & Christenfeld, N. (1996). Gender, jealousy, and reason. *Psychological Science*, 7(6), 364-366.

Harris, C. R., & Christenfeld, N. (1996). Jealousy and rational responses to infidelity across gender and culture. *Psychological Science*, 7(6), 378-379.

Haselton, M. G., Buss, D. M., Oubaid, V., & Angleitner, A. (2005). Sex, lies, and strategic interference: The psychology of deception between the sexes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(1), 3-23.

Havlicek, J., Husarova, B., Rezacova, V., & Klapilova, K. (2011). Correlates of extra-dyadic sex in Czech heterosexual couples: Does sexual behavior of parents matter? *Archives of Sexual Behavior*, 40, 1153–1163.

Hazan, C., & Diamond, L. M. (2000). The place of attachment in human mating. *Review of General Psychology*, 4(2), 186-204.

Hellinger, B., Weber, G., & Beaumont, H. (1998). *Love's hidden symmetry: What makes love work in relationships*. Zeig Tucker & Theisen Publishers.

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál, sro.

Henline, B. H., Lamke, L. K., & Howard, M. D. (2007). Exploring perceptions of online infidelity. *Personal relationships, 14*(1), 113-128.

Hertlein, K. M., & Webster, M. (2008). Technology, relationships, and problems: A research synthesis. *Journal of marital and family therapy, 34*(4), 445-460.

Humphrey, F. (1987). Treating extramarital sexual relationships in sex and couples therapy. In G. Weeks & L. Hof (Eds.), *Integrating sex and marital therapy: A clinical guide*.

Ihinger-Tallman, M. (2001). Marriage. In *Encyclopedia of Sociology* (2nd ed., Vol. 3, pp. 1733- 1740).

Ingrová, P., Králík, M., Bártoová, V., Jandová, M., Daňko, M., & Skalická, E. (2018). Sociosexualita mladých dospělých: Změny v 21. století, vliv pohlaví a sexuální orientace. *Česká antropologie*.

Jain, G., & Sen, S. (2018). Adultery in the age of technology: Complexities and methodological challenges in studying internet infidelity. *Internet Infidelity: An Interdisciplinary Insight in a Global Context*, 31-43.

Jamieson, L. (2004). Intimacy, Negotiated Nonmonogamy, and the Limits of the Couple. *The state of affairs: Explorations in infidelity and commitment*.

Jankowiak, W., & Hardgrave, M. D. (2007). Individual and societal response to sexual betrayal: A view from around the world. *Electronic Journal of Human Sexuality, 10*, 1-7.

Johnson, S. M. (2019). Attachment theory. *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*, 169-177.

Jonason, P. K., Valentine, K. A., & Li, N. P. (2012). Human mating. In V. S. Ramachandran (Ed.), *The encyclopedia of human behavior* (Vol. 2, 2nd ed., pp. 371–377).

Kasearu, K., & Kutsar, D. (2011). Patterns behind unmarried cohabitation trends in Europe. *European Societies, 13*(2), 307-325.

Kiernan, K. (2004). Unmarried cohabitation and parenthood in Britain and Europe. *Law & Policy, 26*(1), 33-55.

Kristen, P. M., Erick, M., & Robin, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: demographic interpretation and personality related predictors of infidelity in extra dyadic sex. *Archives of sexual behavior*.

Kruger, D. J., Fisher, M. L., Edelstein, R. S., Chopik, W. J., Fitzgerald, C. J., & Strout, S. L. (2013). Was that cheating? Perceptions vary by sex, attachment anxiety, and behavior. *Evolutionary Psychology*, *11*(1), 147470491301100115.

Labrecque, L. T., & Whisman, M. A. (2017). Attitudes toward and prevalence of extramarital sex and descriptions of extramarital partners in the 21st century. *Journal of Family Psychology*, *31*(7), 952.

Langhinrichsen-Rohling, J., Dooley, H., & Langhinrichs, R. (2005). Dating. *Encyclopedia of Human Development*, 334-338.

Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, R. T., & Michaels, S. (2000). *The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States*. University of Chicago press.

Leeker, O., & Carlozzi, A. (2014). Effects of sex, sexual orientation, infidelity expectations, and love on distress related to emotional and sexual infidelity. *Journal of marital and family therapy*, *40*(1), 68-91.

Liu, C. (2000). A theory of marital sexual life. *Journal of Marriage and the Family*, *62*, 363–374.

Luo, S., Cartun, M. A., & Snider, A. G. (2010). Assessing extradyadic behavior: A review, a new measure, and two new models. *Personality and Individual differences*, *49*(3), 155-163.

Lusterman, D. D. (2005). Marital infidelity: The effects of delayed traumatic reaction. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, *4*(2-3), 71-81.

Lusterman, D. D. (2010). *Infidelity: A survival guide*. ReadHowYouWant. com.

Markman, H. J. (2005). The Prevention of Extramarital Involvement: Steps Toward" Affair Proofing" Marriage.

McAnulty, R. D., & Brineman, J. M. (2007). Infidelity in dating relationships. *Annual review of sex research*, *18*(1), 94-114.

McKeever, N. (2020). Why, and to what extent, is sexual infidelity wrong?. *Pacific Philosophical Quarterly*, 101(3), 515-537.

McLuskey, K. (2009). *Polyamory: Constructing relationships outside of monogamy* (Doctoral dissertation).

Moller, N. P., & Vossler, A. (2015). Defining infidelity in research and couple counseling: A qualitative study. *Journal of sex & marital therapy*, 41(5), 487-497.

Moors, A. C., Rubin, J. D., Matsick, J. L., Ziegler, A., & Conley, T. D. (2014). It's not just a gay male thing: Sexual minority women and men are equally attracted to consensual non-monogamy. *Journal für Psychologie*, 22(1).

Moors, A. C., Selterman, D. F., & Conley, T. D. (2017). Personality correlates of desire to engage in consensual non-monogamy among lesbian, gay, and bisexual individuals. *Journal of Bisexuality*, 17(4), 418-434.

Moreno, N., & Kahumoku-Fessler, E. P. (2018). Understanding infidelity: How perceptions of infidelity behaviors vary by sex and one's own infidelity experiences. *The American Journal of Family Therapy*, 46(2), 107-121.

O'Leary, A. (2000). Women at risk for HIV from a primary partner: Balancing risk and intimacy. *Annual review of sex research*, 11(1), 191-234.

Orzeck, T., & Lung, E. (2005). Big-five personality differences of cheaters and non-cheaters. *Current Psychology*, 24, 274-286.

Pallotta-Chiarolli, M. (2010). *Border sexualities, border families in schools*. Rowman & Littlefield.

Parker, C., Scott, S., & Geddes, A. (2019). Snowball sampling. *SAGE research methods foundations*.

Paul, E. L., McManus, B., & Hayes, A. (2000). "Hookups": Characteristics and correlates of college students' spontaneous and anonymous sexual experiences. *Journal of Sex Research*, 37(1), 76-88.

Penke, L., & Asendorpf, J. B. (2008). Beyond global sociosexual orientations: a more differentiated look at sociosexuality and its effects on courtship and romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 95(5), 1113.

Pittman III, F. S., & Wagers, T. P. (2005). The relationship, if any, between marriage and infidelity. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2-3), 135-148.

Platt, R. A. L., Nalbone, D. P., Casanova, G. M., & Wetchler, J. L. (2008). Parental conflict and infidelity as predictors of adult children's attachment style and infidelity. *American Journal of Family Therapy*, 36, 149–161.

Rachman, S. (2010). Betrayal: A psychological analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 48(4), 304-311.

Raley, R. K. (2016). Journal of Marriage and Family. *Encyclopedia of Family Studies*, 1-2.

Rambukkana, N. (2015). *Fraught intimacies: Non/monogamy in the public sphere*. UBC Press.

Randall, H. E., & Byers, E. S. (2003). What is sex? Student's definitions of having sex, sexual partner and unfaithful sexual behavior. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 12(2), 87.

Reibstein, J., & Richards, M. (1993). *Sexual arrangements: Marriage and the temptation of infidelity*. New York, NY: Scribner's.

Rodrigues, D., Lopes, D., & Pereira, M. (2017). Sociosexuality, commitment, sexual infidelity, and perceptions of infidelity: Data from the second love web site. *The Journal of Sex Research*, 54(2), 241-253.

Rokach, A., & Chan, S. H. (2023). Love and Infidelity: Causes and Consequences. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5), 3904. Roscoe, B., Cavanaugh, L. E., & Kennedy, D. R. (1988). Dating infidelity: Behaviors, reasons and consequences. *Adolescence*, 23(89), 35.

Sauerheber, J. D., & Disque, J. G. (2016). A trauma-based physiological approach: Helping betrayed partners heal from marital infidelity. *The Journal of Individual Psychology*, 72(3), 214-234.

Schmitt, D. P. (2004). The Big Five related to risky sexual behaviour across 10 world regions: Differential personality associations of sexual promiscuity and relationship infidelity. *European Journal of personality*, *18*(4), 301-319.

Schmitt, D. P., & Shackelford, T. K. (2008). Big Five traits related to short-term mating: From personality to promiscuity across 46 nations. *Evolutionary psychology*, *6*(2), 147470490800600204.

Schonian, S. (2013). Perceptions and definition of infidelity: A multimethod study.

Segrin, C., Taylor, M. E., & Altman, J. (2005). Social cognitive mediators and relational outcomes associated with parental divorce. *Journal of Social and Personal Relationships*, *22*, 361–377.

Selterman, D., Garcia, J. R., & Tsapelas, I. (2019). Motivations for Extradyadic Infidelity Revisited. *The Journal of sex research*, *56*(3), 273-286.

Shackelford, T. K., & Buss, D. M. (1997). Cues to infidelity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *23*(10), 1034-1045.

Sheppard, V. J., Nelso, E. S., & Andreoli-Mathie, V. (1995). Dating relationships and infidelity: Attitudes and behaviors. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *21*(3), 202-212.

Shimberg, J., Josephs, L., & Grace, L. (2016). Empathy as a mediator of attitudes toward infidelity among college students. *Journal of sex & marital therapy*, *42*(4), 353-368.

Shrout, M. R., & Weigel, D. J. (2020). Coping with infidelity: The moderating role of self-esteem. *Personality and individual differences*, *154*, 109631.

Silva, A., Saraiva, M., Albuquerque, P. B., & Arantes, J. (2017). Relationship quality influences attitudes toward and perceptions of infidelity. *Personal Relationships*, *24*(4), 718-728.

Sizemore, K. M., & Olmstead, S. B. (2017). Willingness to engage in consensual nonmonogamy among emerging adults: A structural equation analysis of sexual identity, casual sex attitudes, and gender. *The Journal of Sex Research*, *54*(9), 1106-1117.

Smith, J.A. (2004). Reflecting on the development of Interpretative Phenomenological Analysis and its contribution to qualitative research in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 1, 39-54.

Smith, J. A. (2017). Interpretative phenomenological analysis: Getting at lived experience. *The journal of positive psychology*, 12(3), 303-304.

Smith, J. M. (1977). Parental investment: a prospective analysis. *Animal Behaviour*.

Smith, T. W. (1991). Adult sexual behavior in 1989: Number of partners, frequency of intercourse and risk of AIDS. *Family planning perspectives*, 102-107.

Solstad, K., & Mucic, D. (1999). Extramarital sexual relationships of middle-aged Danish men: Attitudes and behavior. *Maturitas*, 32(1), 51-59.

Spanier, G. B., & Margolis, R. L. (1983). Marital separation and extramarital sexual behavior. *Journal of Sex Research*, 19(1), 23-48.

Stanley, S. M., Rhoades, G. K., Scott, S. B., Kelmer, G., Markman, H. J., & Fincham, F. D. (2017). Asymmetrically committed relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 34(8), 1241-1259.

Symons, D. (1979). The evolution of human sexuality.

Tawfik, L., & Watkins, S. C. (2007). Sex in Geneva, sex in Lilongwe, and sex in Balaka. *Social science & medicine*, 64(5), 1090-1101.

Tischner, I., Moller, N., & Vossler, A. (2019). O36 Using story completion tasks to explore perceptions about mental health in a work context.

Treas, J., & Giesen, D. (2000). Sexual infidelity among married and cohabiting Americans. *Journal of marriage and family*, 62(1), 48-60.

Tsapelas, I., Fisher, H. E., & Aron, A. (2011). Infidelity: When, where, why.

Tucker, D. D., Kirby, A. C., & Beckham, J. C. (2000). Feigning combat-related posttraumatic stress disorder on the Personality Assessment Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 75(2), 338-350.

Vossler, A. (2016). Internet infidelity 10 years on: A critical review of the literature. *The Family Journal*, 24(4), 359-366.

Wagers, T. P. (2003). Assessment of infidelity.

Weis, D. L., & Jurich, J. (1985). Size of community of residence as a predictor of attitudes toward extramarital sexual relations. *Journal of Marriage and the Family*, 173-178.

Weiser, D. A., Lalasz, C. B., Weigel, D. J., & Evans, W. P. (2014). A prototype analysis of infidelity. *Personal Relationships*, 21(4), 655-675.

Weiss, P. (2008). *Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika a léčba*. PORTÁL sro.

Wenger, M. R., & Frisco, M. L. (2021). Extradysadic sex and psychological distress among married and cohabiting young adults: An examination of internalized and externalized responses. *Journal of family issues*, 42(4), 785-812.

Whisman, M. A., & Snyder, D. K. (2007). Sexual infidelity in a national survey of American women: differences in prevalence and correlates as a function of method of assessment. *Journal of family psychology*, 21(2), 147.

Whisman, M. A., Gordon, K. C., & Chatav, Y. (2007). Predicting sexual infidelity in a population-based sample of married individuals. *Journal of family psychology*, 21(2), 320.

Whitty, M. T. (2003). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 569-579.

Whitty, M. T., & Joinson, A. (2008). *Truth, lies and trust on the Internet*. Routledge.

Wiederman, M. W., & LaMar, L. (1998). "Not with him you don't!": Gender and emotional reactions to sexual infidelity during courtship. *Journal of Sex Research*, 35(3), 288-297.

Wiggins, J. D., & Lederer, D. A. (1984). Differential antecedents of infidelity in marriage. *American Mental Health Counselors Association Journal*.

Wilson, M., & Daly, M. (1998). Lethal and nonlethal violence against wives and the evolutionary psychology of male sexual proprietariness. *Sage series on violence against women*, 9, 199-230.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Informovaný souhlas

Příloha č. 2 Prohlášení o mlčenlivosti a anonymitě

Příloha č. 3 Náborový letáček pro účast ve výzkumu

Příloha č. 4 Struktura rozhovoru (okruhy otázek)

Informovaný souhlas

Název studie (výzkumu): Nevěra v partnerských vztazích

1. Já, níže podepsaný/á, souhlasím s poskytnutím rozhovoru pro účely výzkumu partnerské nevěry. Data budou publikována v bakalářských pracích studentek Fakulty humanitních studií, Kateřiny Štolové na téma „Nevěra a její příčiny u heterosexuálních jedinců“ a Šárky Schwarzové na téma „Nevěra a její následky u heterosexuálních jedinců“.

Čestně prohlašuji, že je mi více než 18 let.

2. Byl/a jsem dostatečně informován/a o cíli studie a o jejích postupech. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností.

3. Porozuměl/a jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je zcela dobrovolná a souhlasím s pořízením zvukového záznamu rozhovoru.

4. Byl/a jsem seznámen/a s tím, že při zařazení studie budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Data z tohoto výzkumu budou použita pouze pro účely tohoto výzkumu.

5. Porozuměl/a jsem tomu, že mé jméno a veškeré jiné identifikační údaje budou plně anonymizovány a nebudou nikde zveřejněny.

Podpis účastníka:

Datum:

Podpis výzkumníka:

Datum:

Příloha č. 2 Prohlášení o mlčenlivosti a anonymitě

Prohlášení o mlčenlivosti a anonymitě

Prohlašuji, že veškeré informace, které získám v souvislosti s výzkumem na téma „Nevěra v partnerských vztazích“ použiji pouze pro účely mé bakalářské práce, a to v anonymizované podobě.

Nahrávku rozhovoru ihned po přepsání smažu a v přepisu zazní vždy pouze buď pozměněná křestní jména, nebo iniciály.

Informace o respondentech ani kontakty na ně, nebudu dále nikde šířit, pouze pokud oni samotní nebudou mít zájem o informace a možnosti participování na dalších výzkumech s podobnou tematikou.

V Praze dne:

Podpis:

Výzkum partnerských vztahů

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Zúčastněte se výzkumu

Hledáme

- heterosexuální muže i ženy
- ve věku 18-45
- kteří se dopustili nevěry v partnerském vztahu trvajícím min. 3 měsíce

Průběh výzkumu

- výzkum bude probíhat formou rozhovoru (30-60 minut)
- podle možností osobně nebo on-line formou (Zoom, Skype aj.)
- vše je zcela anonymní, osobní data budou změněna

Máte zájem se zúčastnit?

- Pokud máte zájem se zúčastnit tohoto výzkumu, kontaktujte nás na emailové adrese: vyzkum.nevera@gmail.com

Za výzkumný tým

Kateřina Štolová

Mgr. Kateřina Potyszová

Šárka Schwarzová

Příloha č. 4 Struktura rozhovoru (okruhy otázek)

Polostrukturovaný rozhovor na téma NEVĚRA V PARTNERSKÉM VZTAHU

Dobrý den,
mockrát Vám děkuji za účast na tomto rozhovoru. Jak se máte?

I. Obecné a popis vztahu před nevěrou

Na začátek bych se Vás ráda zeptala, na pár obecných informací o Vás.

Kolik Vám je let?

Studujete nebo pracujete?

Kde bydlíte?

Ráda bych se Vás dále zeptala, z jakého důvodu jste se rozhodla pro účast v tomto rozhovoru?

Jedná se o Váš první výzkumný rozhovor?

Nyní bych se Vás ráda zeptala na pár informací ohledně Vašich vztahů.

Jste nyní v nějakém vztahu?

Jak dlouho trvá?

Kdybyste měla ohodnotit, jak moc jste ve vztahu spokojená na škále od jedné do deseti, jedna velmi nespokojená, deset velmi spokojená, jaké číslo by to bylo?

Jedná se o vztah, ve kterém jste byla nevěrná?

Mockrát Vám děkuji. Jsme tady tedy dnes proto, že jste se dopustila partnerské nevěry.

Myslíte si, že byste mi mohla přiblížit celou situaci? Začneme například tím, kdy se to stalo?

Mohla byste mi přiblížit Váš vztah? Jak dlouho trval?

Po jaké době vztahu jste se nevěry dopustila?

II. popis situace

Nyní se přesuneme už ke konkrétní situaci. Mohla byste mi prosím popsat, jak nevěra

probíhala? Co se vlastně stalo?

Dokázala byste nyní říci, co Vás tehdy k nevěře vedlo?

III. vyrovnání, řešení situace

Dozvěděl se partner o Vaší nevěře? Jak?

Jak jste celou situaci vnímala?

Jak celou tuhle situaci vnímal Váš partner?

Jak jste společně situaci řešili?

IV. Důsledek

Nyní se přesuneme k tomu, co následovalo po nevěře.

Řekla byste, že Vaše nevěra měla nějaké dopady?

Doptat se:

Ovlivnila nějak nevěra Váš vztah? Jak?

Probíhala snaha o záchranu vztahu? Jakým způsobem?

Kdo inicioval snahu o záchranu?

V. závěr

Mockrát Vám děkuji za Váš čas a Vaše odpovědi. Když se nyní podíváte zpětně, myslíte, že byste mi mohla shrnout, zda Vám nevěra něco přinesla?

Je něco, co Vám nevěra i vzala?

Myslíte si, že když byste se teď ocitla ve stejné situaci jako předtím a měla byste stejné pocity jako tehdy (zmínit faktory, které vedly k nevěře), udělala byste to znovu? Proč?

Otázky na závěr:

Nyní bych Vám ráda položila ještě pár otázek na závěr. Co konkrétně pro Vás znamená nevěra? (když někdo řekne, že je nevěrný, co si pod tím představíte?)

Jak si představujete emoční nevěru?

A jak si představujete sexuální nevěru?

Myslíte si, že je horší nevěra emoční nebo sexuální? Proč?

Jaký další dopady si myslíte, že může mít na vztah nevěra?

Myslíte si, že nevěra může mít negativní i pozitivní dopady? Dokázala byste uvést příklad?

Je tu ještě něco dalšího, co Vás k tématu napadá a chtěla byste se o to podělit?

Já Vám tedy ještě jednou mockrát děkuji za Vaši ochotu a čas, který jste si na mě udělala, a přeji hezký den.